

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izven tli nedelje in praznike.
 Inzerati: do 30 petih vrst a 2 D, do 100 vrst a 2 D 50 p, večji inzerati
 petih vrst a 4 D: notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znak za odgovor.
 Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova
 ulica št. 5, pritrilno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, L. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopise sprejema le vsakdanje in za dostavo frankovano.
 Reklame se ne vrača.
Posredna številka:
 v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:	V Jugoslaviji		V inozemstvu
	v Ljubljani	po pošti	
12 mesecav	Din 240—	Din 240—	Din 360—
6	120—	120—	180—
3	60—	60—	90—
1	20—	20—	30—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vadno po nakazilu.
 Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo oziati.

Naši trpini na Koroškem.

»Die österr. Liga für Völkerbund und Volksverständigung« ima o položaju slovenske manjšine na Koroškem že dve obširni spomenici: prvo z dne 3. junija 1923, drugo z dne 24. jan. t. l. Dopisnik je imel priliko, da si je ti spomenici prebral.

Ze lani bi moralo priti tudi to vprašanje na dnevni red razprav na dunajskem kongresu »Lige Društva narodov«. Ali kako bi mogli kaj takega pričakovati, ko pa je bila naša država tako žalostno zastopana, kakor je bilo ugotovljeno v »Slov. Narodu« 3. julija l. l. 21. Naša država je bila edina izmed 22., ki ni naznanila svojih delegatov, in v častnem odboru ni bilo od poslancev edinega Popovića. Par dni pred zborovanjem je naša vlada brzojavno pooblastila dr. Corovića in dr. Sagadina, ki sta bila po drugih poslih na Dunaju. Pokazali smo takrat na zgled pri Čehih, ki imajo vsa leta stalne delegate pod vodstvom senatorja Brabca; ti možje imajo vse v malem prstu in so znali navezati stike z odličnimi delegati vseh — glavnih držav. Baš zato ima češka manjšina v Avstriji v čeških delegatih silno krepko oporo, zato tudi — uspehi! Mi nimamo nič vsega tega! Ali da bi bile naše slovenske in hrvatske manjšine še bolj osamljene in brez opore, so dobili voditelji manjšinskega dela nalogo, da se morajo Cehov — ogibati, da se jih ne loti znana »Velegrajska kuga«. Pripominjam, da te oslarije niso skuhali morda naši narodni nasprotniki! Ali bo na prihodnjih kongresih kaj bolje? Ne bo, dokler bo naša II. polit. oddeljenje v znanjem ministrstvu v rokah ljudi, ki ne čitajo, kar prinašajo časopisi o naših manjšinah in mahinacijah nasprotnikov. Namesto da bi se v tem oddeljenju vse osredotočevalo, odkoder bi prihajala iniciativa za bodoče delo, kjer bi naši listi črpali gradivo, kjer bi se določevala taktika in manjšinski boj itd., je to oddeljenje samo urad na papirju. PISNE TJA, kar hočete, ne dobite odgovora! Taka Indolencia ubija dobro voljo vsakega narodnega delavca.

Bodoče zborovanje Lige se bo moralo baviti tudi s koroškimi Slovenci, ako do tje sami ne uredimo neposredno z Avstrijo vseh spornih vprašanj po načelu reciprocitete z nemškimi kolonisti v Jugoslaviji in po znanem receptu: zob za zob, oko za oko!

Pred kratkim smo podali sliko šolskega vprašanja na Koroškem. Pripominjamo naj le še, kako je s tisto slovensko šolo v St. Rupertu pri Velikovicu. Namesto dveh starejših izkušenih učiteljev so imenovali dva začetnika, za voditelja pa je nemškotarski župnik, kj je med plebscitom divjal proti Slo-

vencem. Ljudstvo noče take šole, zato hodi tje le šest otrok.

Da koroški Slovenci niti sodišču ne morejo zaupati, smo videli skoro ob vsaki priliki, ko sta si stala nasproti Slovenec in Nemec ali nemškutar. — Drastičen zgled je dala pa porotna obravnava proti Antonu Borovniku (ki je na 3 državljani!), Ivanu Gabrielju in Antonu Gastlu — zastran znanih neumnih letakov »Bratje!«, ki naj bi zagrešili zločin . . . javnega nasilstva po § 100 k. z. Nekdo je (baje iz Jugoslavije?) prišel na nespametno misel, da je raztrošil na Koroškem nekaj letakov, ki pričenjajo: »Bratje! Z največjo simpatijo sledimo neenakemu boju, ki ga bijete z zakletimi sovražniki. Čast vam, trpini! Vstrajajte in upajte! Mi, ki smo svobodni, se pripravljamo. Tudi vam zasije osvobodilni dan vstajenja in radosti. Ta dan pa bo za odpadnike dan sodbe in groze, ako jih že poprej ne doleti naša osveta . . .« (To je zopetni slovenski prevod — nemškega prevoda. Originala nismo imeli na razpolago!)

Borovnik je bil oproščen, ker res ni bilo niti najmanjšega dokaza proti njemu. Sicer pa morda tudi zaradi apela zagovornika na porotnike: naj ga oproste, ker sicer izzovejo nevarnost slo-

kratnega povračila (Gefahr der hundertfachen Vergeltung) Nemcem v Jugoslaviji.

Gabriel je bil obsojen na 2 meseca težke ječe, Gastl pa na 6 tednov zapor, pogojno na 2 leti (ne odsedi, ako v 2 letih ne bo zopet kaznovan). — Tudi proti njima ni bilo nikakega dokaza. Obsojena sta bila edino na domneve policije. Gabrielju je škodilo tudi to, ker je izjavil, da ne zna dovolj nemški, zato da bo odgovarjal slovenski. Ali detektiv Krainer je dejal, da Gabriel »flessend« govori nemški. Eto zločinca: obsojen je bil. Državni pravdnik je trdil dvoje: 1. da so letaki bili sposobni, vznemirili »die heimatsreue Bevölkerung«, 2. da so jih v 2 namen raztrošili. Dokazal ni nič, ali porotniki so mu po želji potrdili vprašanja.

Radovedni smo na vsaklino obravnavo pred najvišjim sodiščem! Potem pa: pred Društvo narodov tudi s tem slučajem!

Važno vprašanje je tudi: državljanstvo učiteljev, duhovnikov in drugih rodoljubov, ki so jih Nemci pregnali iz Koroške po plebscitu, z izgovorom, da so bili v službi države SHS. To je kardinalno vprašanje za slovensko šolstvo! Pozor, kogar je dolžnost, da pazi!

Volitve v Primorju v znamenju našega?

Trst, 26. februarja.

Včeraj je bila določena jugoslovenska kandidatska lista za državnozbornske volitve in danes je bila predložena pristojni oblasti, prizivnemu sodišču v Trstu.

Kakor je znano, nosi jugoslovenska lista kot znak lipovo velico in planinko, položeni navkriž in šteje šest kandidatov, ki prihajajo v poštev seveda samo pri manjšinskih mandatih, katerih je v primorskem volilnem okrožju osem.

S predložitvijo kandidatske liste je storjen prvi del priprav za volitve. Sedaj gre seveda za priprave med narodom, za volilno agitacijo, da bo udeležba čim največja, v resnici splošna. Tu čaka seveda predvsem kandidata resno, težavno delo, volilni shodi, volilna propaganda med narodom, romanje iz kraja v kraj, da narod spozna može, ki naj mu bodo zastopniki v državnem zboru in čuje načrte, ki so jih zahtevali za svoje delo v parlamentu. Za to delo pa je seveda predvsem treba, da vlada mir v deželi, da je zajamčena zborovalna svoboda, da je zlasti kandidatom samim zasigurana popolna prostost v njihovem zahajanju med narod. Treba je pač, da ne bo tako, kakor je bilo pri zadnjih volitvah, ko o volilni svobodi ni bilo niti govora, temveč je gospodovalo najkrutejšje nasilje.

Za sedanje volitve prihaja iz Rima, iz ust Mussolinija samega zagotovilo, da se bodo volitve vršile popolnoma mirno in zakonito. Tako vsaj se je poročalo in tako bi tudi rad verjel vsak, kdor želi in hoče po svoji poštevi vesti vršiti prvo in največjo

državljanstvo pravico in dolžnost volilno. Tako bi si želel vsakdo toda žal, da smo danes komaj na začetku volilne kampanje, pa že moramo beležiti pojave, ki nam pravijo, da se bodo kljub vsem Mussolinijevim zagotovilom vršile tudi te volitve v znamenju korjače in bomb. Evo vam dokaza:

Predsednik goriskega političnega društva »Edinosti«, novinar dr. Engelbert Besednjak, o katerem se je že pred časom raznesla vest, da namerava kandidirati pri sedanjih volitvah in je sedaj tudi v resnici na kandidatski listi je bil prijateljski opozorjen, da mu v slučaju, da bi se v resnici drznil kandidirati, gorški fašisti, zlasti slovenski, pripravljajo bridke ure, da ga bodo premlatili na žive in mrtve in ž njim seveda tudi vsakega drugega slovenskega ali hrvatskega kandidata, ki bi se drznil pokazati med narodom. Ni le skoraj občine, kjer bi ne bili že organizirani fašistovski oddelki, ki bodo v volilnem času »delali ljudsko voljo«, seveda tako, kakor se je delala pri zadnjih volitvah. Stojimo torej pred novimi pokolji, pred novimi požigi, pred novimi strahotami!

Kaj naj store ob takem pogledu v najbližjo bodočnost naš kandidata? Ali naj se dajo klafi, ubliati? Skoraj jim ne kaže drugega, kakor da se umaknejo za vse volilno dobo v varno inozemstvo!

Tu pa seveda nastopa vprašanje, kako bo inozemstvo sprejelo te pojave »prijateljstva« namram našemu jugoslovenskemu narodu in njegovim predstavnikom v tisti Ita-

liji, ki je pravkar sklenila pogodbo prijateljstva z Jugoslavijo, državo istega naroda, čigar odlomek se mora na tak nezalisan način boriti za svoje najpreprostejše človeške, kaj šele državljanske pravice. Kaj polne k vsemu temu tisti Beograd, ki pravkar sklepa trgovinsko pogodbo s tistim Rimom, ki dopušta, da se napoveduje jugoslovenskemu narodu v Italiji zopet doba najhujšega nasilja?!

Nikakor nečemo trditi, da bi se vse to pripravljalo našemu narodu z vednostjo Rima. Ne! Trdimo, da n. pr. celo v Trstu nihče ne misli na kaj takega kajti v Trstu sedi na stolici prefekta mož, ki se je znal uživeti v razmere v našem Primorju, mož, ki ni kazal vedno samo dobre volje, temveč tudi dejanja, ki so mu zagotovila zaupanje prebivalstva obeh narodnosti. Ni pa tako v Gorici, ni tako v videmski pokrajini, kjer prefekta mož, ki nima lastne volje, temveč dela preko njega nasproti njemu tisti Pisenti, ki je vsled mržnje proti na-

šemu narodu na ukaz iz Rima moral zapustiti videmsko prefekturo in je danes prav zato brez dvoma že besneli proti nam, kot pa je bil kdaj prej. In nebo je visoko, Rim, Mussolini pa dalekoh!

Ob takih razmerah je pač jasno, da bo naše Primorje doživelo letos ponovitev vsega onega, kar ga je doletelo leta 1921, če morda Rim, Mussolini vendarle ne pride do prepričanja, da klanje, pobiranje in požiganje niso ravno sredstva, ki bi dvigala ugled Italije v zboru narodov.

Morda mu pride to spoznanje po glasavih inozemstva, če mu glas našega naroda ne more priti do ušes, ker se vedno najdajo sredstva, da se to prepreči. Če ne dostavljajo naših brzojavk, če izginjajo naše pritožbe, če se preprečuje našim ljudem dostop do najvišjih mest, bo morda prešli takaj glas javnega mnenja inozemstva, ki more biti edino le obsodba, najstrožja obsodba napovedujočih se grozoti!

Pogled po svetovni politiki.

Male države.

Z Romunijo se pogaja Italija za trgovsko pogodbo. Italijansko omrežje na Vzhodu se izpopolnjuje. V pristanišču v Costanci se bodo mogli Italijani svobodno gibati. Sporazum z Romuni sega vmes med sporazum z Jugoslovenci in Rusi. Italijani hočejo pregnati iz Romunije nemško in francosko konkurenco, zlasti pa se okoristiti s petrolejem. Iz Rusije premož, iz Romunije petroleji! Italije v Romunijo industrijski produkti, kapital in podjetja z delavci. Novo življenje se odvarja Italiji na Vzhodu. Romunska kraljica je v Italiji, od koder namerava iti tudi v Pariz in London v raznovrstnih zadevah, tičočih se Romunije in njene kraljevske rodbine. Pred kratkim se je mudil v Bukarešti Seipel, sedaj se pripravljajo pogovori med romunskimi in ruskimi zastopniki na Dunaju. To bo važen sestanek za vzvratitev mirnega razmerja med sosedoma. — Zastopniki baltičkih držav so se sešli že sedmič in posvetovali so se o političnem, gospodarskem in intelektualnem sodelovanju. Baltička antanta dobro drži. — V Poljski se je mudil Anglež Young, finančni veščak, poklican od poljske vlade, da je deloval pri njej kot neoficijelni finančni svetovalec. Svoje delo je dokončal s nasvetom, da se mora davčna uprava reformirati in da se morajo davki zvišati. Potem pride Poljska do proračunskega ravnovesja. V sosedščini ima Poljska neprelike in tako je bila te dni meja med njo in sovjetsko Ukrajino povsem neprichakovano zaprta. S Českoslovaško se Poljska še vedno ni izmirila. Centralni organ poljskih socialistov v Českoslovaški republikli piše k izjavi poljskega zuna-

nega ministra Zamojskega, da treba urediti odnošaje s Českoslovaško nastopno: Treba je, da se poravnajo spornosti na obeh straneh in da se izreče odločno odločilo, kako se namerava pričeti nova doba skupnega dela. Stari antagonizem naj izgine in vsi ljudje dobre volje naj se strnejo na delo na tej in oni strani meje. Iz Madžarske so poštene vesti redke. Krona pada in draginja raste ogromno in v strah prebivalstva. Cene za živež so pre! par dnovi poskočile za sto odstotkov. Spekulantje so skrili zaloge blaga. Govori se o nasilnem posojilu. Vračajoč se iz Bukarešte se je pomudil Seipel v Budimpešti. Sedaj tečejo prometna in trgovska pogajanja med Madžari in Romuni. — Turški državniiki tudi pogostoma zborujejo ali o njihovih zborovanjih in sklepah se ne izve nič v javnosti. V Smirni je bila konferenca, ki so se je udeležili pred vsem vojaški poveljniki. Na sestanku je šlo za važna notranja in zunanja vprašanja.

»Na valovih petroleja«.

Američani so leta 1919 iz svojega časopisja izvedeli, da gredo njihove petrolejske zaloge h koncu. V glavnu radi ogromne porabe tekom svetovne vojne. Osemdeset odstotkov petroleja, ki so ga dobivali zavezniški ta čas, je bilo iz Amerike in Lord Curzon je nekoč rekel, da so valovi petroleja prišli ali zavezniške do zmage. Američani so bili takrat ponosni, po vojni pa so se prestrašili, kaj bo, ako bo treba iskati petrolej isven dežele. Drugodi je v angleških rokah. Interpelacije, posredovanja. Zjedinjene države so varvale princip, da si ne dele vojnega plena s drugimi zaveznički, ali za petrolej so zahtevale izjemo. Rasvili so se spori za

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

To vse je policijo napotilo, da se je znova jela zanimati za stvar. Vsem se zdi tudi čudno, da še dosedaj niso našli mrtvo truplo gospe Sonje.

Tajni policist, ki ima nalogo, da nadzoruje hotele, je nam včeraj sporočil, da je nek tujec povpraševal po vas in po vašem prijatelju. Ko so mu sporočili, da sta obadva odpotovala proti severu, na Švedsko ali Norveško, je zamrmral: »Torej na Norveško! Potemtakem je poznal, kakor se zdi, narodnost vašega prijatelja. Opis, ki so ga podali v hotelu o tem neznanecu, se v vseh točkah ujema z opisom, ki ga imamo o možu pri kopališču in o tajinstvenem mladem človeku, ki se je predvčerajšnjim zvečer potikal okrog stanovanja odvetnika Gaoeja. Na drugi strani pa si, kakor rečeno, nismo na jasnem, je-li ta mož istoveten z atentatorjem. Policija sedaj deluje s podvojen močjo in nadejam se, da mi pošljete svojo novo adresu v svrhu da Vas takoj zopet obvestim, ako se dogodi kaj posebnega.

Boyesenovo pismo je spravilo Asbjörna Kraga v najboljšo voljo.

»Kakor vidite,« je dejal, »stvar ne počiva, mar-

več je še vedno v teku. Kaj mislite, kdo je ta tajinstveni tujec?«

»To more biti samo eden,« je mrklo odgovoril poročnik, »noben drugi, kakor oni zločinec, tisti strašni človek iz Trinakrije.«

»Pa kaj hoče?«

»On išče gospo Sonjo.«

»Gospa Sonja je mrtva,« je odgovoril Krag.

»Je torej še eden, ki ne veruje v njeno smrt,« je izjavil policijski poročnik.

Ko se je odhod vlaka približal, sta prijatelja odšla na peron. Bil je to deževen, temen večer.

»Morda je pobegnula pred njim,« je predvsem mrmral Krag.

»Pred kom drugim neki?« je vprašal poročnik.

»En hip sem mislil,« je dejal Krag, »da je morda pobegnula pred svojim možem.«

»Naj bo že kakorkoli,« je pripomnil Helmersen, »zdi se mi, da bi bilo najbolje, ako bi pričela s svojimi poizvedbami raje v Kopenhagenu, kakor pa v Kristijaniji. Ako izsledite zločinca, sva naša povzročitelja tega zločina.«

»Ne, poljski kočec gospo Sonjo,« je odgovoril Krag. »Ves svoj čas hočem žrtvovati za njo, če tudi se na zadnje izkaže, da ona ni zločinec.«

Naenkrat je poročnik krčevito prijel svojega prijatelja za roko. Istočasno se je umaknil za en korak, da je bil skrit za širokim detektivovim hrbtom. Polastila se ga je silna razburjenost.

»Tampak,« je šepetal in pokazal s prstom skozi gnečo, »tampak!«

»Kaj pa je vendar?«

»Ali vidite tam le moža v dežnem plašču, ki pravkar vstopa v vlak?«

»Seveda ga vidim.«

»Bog v nebesih, on je!«

»Zločinec?«

»Ja, oni hudodelec!«

Asbjörn Krag je natanko motril nemanca. Njegov dežni plašč se je bleščal od mokrote. Njegov obraz je skoraj docela zakrival širokokrajen klobuk. Tiho in mirno se je kretal med drugimi potniki, vendar pa se je zdela, kakor da bi njegova mišičasta postava izžarevala neko posebno grozo.

Zločinec je vstopil v vlak, ki je vozil v Kristijanjo.

XXXI. POGAVLJE.

Žepar Asbjörn Krag.

V eni minuti bi moral vlak oditi. Policijski poročnik je jel kolebati. Pogled na sločinca ga je vznemirjal. Slutil je nevarnost in v mislih, da naj ostane sam, se je naenkrat čutil brezmočnega. Asbjörn Krag je spoznal, kaj se odigrava v njegovih notranjosti in mu je hitro podal roko v slovo. »Zdravstvujtel!« je vzkliknil, »ko se zopet snideva, bo vas pojasnjeno.«

Ves čas je skrbno pazil na kupe, v katerega je stopil zločinec. V vlakcu ni bilo mnogo potnikov,

»Morda se vendar še premislili,« je dejal poročnik.

»Nič ne razmišljajte,« je odgovoril Krag, »sso-ram Vas sedaj zapustiti. Imam namen skleniti znanje z neznancom tam v kupeju in pri tem ste mi ne samo nepotrebni, marveč tudi nevarni. Šaj Vas pozna!«

Sprevodnik je dal znak za odhod in Asbjörn Krag je vstopil v vlak. Z roko je zamahnil še v slovo svojemu prijatelju, ki je ostal na peronu, prepovedan od dežja.

Detektiv je korakal skozi voz. Bil je to voz II. razreda. V enem izmed oddelkov je opazil zločinca sedeti samega. Sleklet je svoj mokri deževni plašč in ga obesil v hodniku. V rokah je imel knjigo in čital. Držal je knjigo tako, da je Krag lahko čital naslovni list. Knjiga je imela naslov »Crainiquebille« in jo je napisal Anstole France. »Ta človek ima okus,« si je mislil detektiv. Ker je sam stal v temnem hodniku, je lahko natančno proučil vse poteze na obrazu svojega nasprotnika. Ni bil to oduren obraz; z njega je odsevala sila in energija. Naznačeno mišičevje je kazalo moč in pretnost, in Krag si ni mogel tolmачiti, kako je kdo mogel njegovo postavo zamenjavati z gospe Sonje nežnan, vitkim in ženskimi pojavom. Na videx je dovršil kakšnih 25 let. Ko si je Krag v oddelku, kjer je bil zločinec, izbral svoj sedež, se je napotil v drugi oddelok vlaka.

petrolejska polja Intrige radi petroleja so pomagale, izjaloviti genovsko konferenco, v Lausanni so stopali v ospredje petrolejski interesi in pogajanja za Mozul so se gibala okoli petroleja. Angleška politika je zapirala svoja oljna ozemlja pred tujci, v Ameriki so bila otvorena vsakemu. Američani končno slede Angležem. Boj za koncesije na petrolejskih ozemljih se bje na vseh koncih sveta in veliki petrolejski trusti Standart Oil, Royal Dutch Schel in Anglo-Persian se bore med seboj za žive in mrtve ter posegajo vnebrljivo v svetovno politiko. Petrolej in njegova derivata, težko olje in bencin, spadajo k življenjskim esencam moderne države. Zato pa plava svetovna politika čisto po valovih petroleja.

»Camouflage»

Razkrilo se je, da je v inozemstvu iz Nemčije naložena denarja v vrednosti okoli 10 milijard zlatih mark. Nemški kapital se je izselil največ na Ho-

landsko in v Švico pa tudi v druge sedne države, tako na Češkoslovaško. V Amsterdamu je devet banknih zavodov in več filijal v nemških rokah. Holandski gospodarji se bore proti gostoljubnosti, ki jo uživa nemška nova politika na njihovih tleh. V Belgiji kažejo na Stinnesova metalurgična podjetja na Javi. Mnogo nemškega kapitala je skrivno investirano, v družbah s slavnjaki. Nemčija daje patente tujim družbam, za katerimi pa v resnici stoji Nemci. Nemške trdve dobivajo denar iz tujine pod nemškimi imeni, ali novec je v resnici nemški. Tudi v severno in južno Ameriko hodi nemški kapital po skrivnih poteh. To zastrto formo nazivajo Francozi »camouflage«. V zvezi z vprašanjem nemških reparacij se vrši poizvedovanje, koliko nemškega kapitala je v tujini. To preiskuje posebna komisija pod vodstvom angleškega finančnika R. M. Kenna. Nemška zvitost je izborna organizirana.

Trboveljska družba in narodna skupščina.

Odlöčen odgovor ministra za šume in rude na naslov ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe.

Beograd, 27. februara. (Izv.) Narodna skupščina je na včerašnji dopoldanski seji nadaljevala debato o državnem proračunu. Govoril je poročevalec manišine posl. dr. Slavko Sečero v. V skupščini pa je prišla pred razpravo v razgovor afera Trboveljske premogokopne družbe.

Minister za šume in rude dr. Srskič je odgovarjal na interpelacijo posl. Frana Kremžarja in tov. radi trboveljskih rudarjev. Interpelantje vprašujejo ministra za šume in rude, kaj je z resolucijo rudarjev, zakaj družba še vedno ne izplačuje povračila delavcem in rudarjem v smislu sklepa narodne skupščine. Omenila je interpelacijo, da se direktorji družbe posmehujejo sklepom narodne skupščine in se rogajo ministrskemu predsedniku, nazivajoč ga posmehljivo »la dr. Pašič« ter vprašujejo, če je ministru znano tako poročljivo postopanje ravnatelj Trboveljske družbe.

Minister za šume in rude dr. Srskič je na interpelacijo izjavil, da mu o tem uradno ni ničesar znanega, razumeto, kar je privatno doznal in karle čital v časopisu. Iz tega vidi, da ravnateljstvo Trboveljske premogokopne družbe ignorira sklepe narodne skupščine ter se roga kraljevi vladi g. Pašiča. Družbeni ravnatelji niso njegovi organi, so popolnoma neodvisne osebe, vsled česar nima oblasti niti pravice, da uvede proti njim kako preiskavo ali da jih

pokliče na odgovornost radi takega postopanja. Če je točno in resnično, da se družbeni ravnatelji tako govorijo in nastopajo, je to žalostno in znači, da morajo biti nepremišljeno besede ravnatelj, katere so zgovornil, samo v škodo družbi, ki ji načelujejo.

Posl. Juri Kogovnik (Jug. klub) se je zadovoljil z izjavo ministra za šume in rude, naglašujoč, da so narodna skupščina in vsi ministri dolžni varovati svojo avtoriteto, da se taki slučajji ne bodo več dogajali, da se spoštuje zakon in da se tudi upošteva sklep narodne skupščine. Družbo je treba primorati, da se ne bodo njeni ravnatelji posmehovali sklepom zbornice. Pozivlja ministra, da upošteva sklepe narodne skupščine in da uporabi vso svojo moč in vpliv, da se ti izvrše in da skupščino obvesti o tem, v koliko je Trboveljska družba izboljšala položaj delavcem.

Minister dr. Srskič je nato izjavil, da je od svoje strani storil vse, kar je v okviru zakona možno, da prisili Trboveljsko premogokopno družbo k upoštevanju želj narodne skupščine in razpoloženja vlade v tem vprašanju, kar je bilo v okviru zakona, je vse storil, kar je preko zakonitih predpisov, je njemu nemogoče storiti. Minister je apeliral na poslance iz Slovenije, da ga v akciji proti Trboveljski družbi dejansko in moralno podpirajo.

Načelno glasovanje o proračunu

Zavlačevanje glasovanja.

Beograd, 27. februara. (Izv.) Včerašnji v parlamentarnih krogih s trdnim zaupanjem pričakovali, da bo proračun v načelu sprejet in da bo glasovanje že na dopoldanski seji izvršeno. Nastopile so parlamentarno tehnične težkoče in položaj vlade se je tako radi govora posl. Rankovića poslabšal, da je vlada smatrala za umestno zavleči glasovanje za en dan iz enostavnega razloga, da se med tem časom parlamentarna situacija razjasni in razčisti.

V radikalnih krogih še vedno ne morejo pozabiti ostrega afronta poslanca Rankovića, ki je edini od radikalnih poslancev nastopil proti proračunu. Ugladni radikalni poslanci mu ne morejo odpuščati te nediscipliniranosti ter vsi glasno izjavljajo: izključimo ga iz stranke!

Poleg Rankovića delajo tudi Nemci vladi velike neprilike, ker so proglasili, da se vzdrže glasovanja o proračunu. Džemijet naravno skuša, poznavaioč položaj vlade, iztisniti največ koncesij v svojo korist. V takih neprilikah se nahaja vlada ob koncu načelne proračunske debate. K temu so se na včerašnji seji pridružile tudi še parlamentarne težkoče. V zbornici je bilo na včerašnji seji zelo malo poslancev in je bil predsednik prisiljen zaključiti sejo že ob 11.45 dopoldne. Vlada skuša pridobiti na času in obenem so voditelji radikalnega kluba ukrenili vse potrebno, da bo radikalni klub na današnji dopoldanski seji zbran v celnem številu. Ja bi se tako omogočila večja udeležba pri glasovanju.

Kakor vsa znamenja kažejo, bo na današnji dopoldanski seji proračun končno v načelu sprejet, na kar se takoj prične podrobna razprava.

MUSSOLINI ZA MOČNO ITALJANSKO ARMADO.

Rim, 26. febr. (Izv.) Ministrski predsednik Mussolini je danes sprejel odposlanstvo višjih oficirjev italijanske mornarice. Ob tej priliki je imel kratak govor, v katerem je med drugim izjavil: Vse, kar koli se okoli nas dogaja vodi mornarico na prvo mesto. Na kopnem smo sedaj dovolj sigurni in varni. Imamo Brennerjeve Alpe za mejo. Na morju ne moremo dojeti več čilij. So — polzoma ojačati pomorske sile. Izjavljam vam, da bom vse storil, kar je v moji moči, v prid mornarici, da bo pripravljena za vsak slučaj.

kjer bo lahko prebivalstvo po končanih volitvah zahtevalo zadevno korekturo. Kakor hitro oblastne skupščine sklenejo to korekturo, bo vlada brez odloga vpoštevala ta sklep.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 27. februara. (Izv.) Druga sekcija (konzularna konvencija) komisije za sklenitev trgovinske pogodbe z Italijo je imela včera kratko sejo, na kateri je razpravljala o obojestranskih pravicah in interesih pogajajočih se držav. Predsednik italijanske delegacije, senator dr. Brocchi je poudarjal italijanske predloge, naglašujoč, da ima pogodba vsebovati pravice in interese obeh držav v smislu doseženega rimskega sporazuma. Na seji je bil predjem razpravljano vprašanje orcije lasinice in vprašanje državljanstva na Reki. Za ta vprašanja se ima sestaviti posebna podsekcija. Ki ima izdelati zadevni elaborat ter ga predložiti sekciji v razlino razpravo. Za danes popoldne je določena prva seja III sekcije, ki ima razpravljati ureditev prometa med obema državama.

Avstrija priznala sovjetsko Rusijo.

Dunaj, 27. febr. (Izv.) Po poročilu iz Moskve so med Avstrijo in Rusijo izravnana nesoglasja radi formalnega delure priznanja sovjetske vlade. Za avstrijskega poslanika v Moskvi bi imenovan dosedanj poslovni odpravnik Pohl, ki je včera obiskal Litvinova ter mu izročil noto avstrijske vlade, s katero se oficijelno vzpostavljajo diplomatski in konzularni stiki s sovjetskimi republikami. Litvinov je izrazil svoje veselje nad tem dogodkom. Med obehma se je razvil tudi daljši razgovor o pospeševanju avstrijske industrije v Rusiji.

Anglija za poostreitev vojaške kontrole v Nemčiji.

Pariz, 27. februara. (Izv.) »Pötit Journal« poroča, da je angleški poslanik izročil Poincaréju zelo važno izjavo britanske vlade. V kratki noti se Macdonald izjavlja pripravljene, da se ima v Nemčiji poostreiti vojaška kontrola. Kot razlog navaja list zadnji neprevdani govor nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna, ki je izjavil, da bo Nemčija dobila nazaj svojo armado, svojo mornarico s brodomjem in pa svoje kolonije.

Političen proces proti Hitlerju.

Mnako, 26. febr. (Izv.) Danes ob 9. dopoldne se je pričel političen proces proti nemškemu monarhistom Hitlerju in tovarišem. Vsi obtoženci razun poročnika Wagnerja so v civilni obleki. Ob 9. so vstopili v razpravno dvorano general Ludentorff, za njim Hitler in ostali obtoženci. Po končanih generalijah je državni pravdnik prečital obtožbo, ki zelo obširno opisuje dogodke dne 8. novembra 1923. Vsi so obtoženi radi veleizdaje.

Državni pravdnik je nato predlagal izključitev javnosti, ker bi javna razprava lahko škodila javni varnosti in redu, ker se bodo v razpravi obravnavale stvari, ki bi lahko imele težke posledice za državo in zunanje-političnem oziru. Obramba je proti izključitvi javnosti protestirala, ker se ne bodo obravnavale stvari, ki bi mogle domovini več ali manj škodovati. Sodni dvor je zavrnil po daljšem talnem posvetovanju predlog državnega pravdnika na kar se je ob 12. zopet pričela javna razprava.

Prvi je bil zaslišan obtožene Rudolf Hitler, ki je v daljšem govoru podal svoj življenjepis, dogodke med vojno in po vojni ter navedel razloge, ki so bili zani merodajni za državni prevrat leta 1923. Opisal je tudi razmere v narodnosocijalistični stranki.

Vesti iz Bolgarije.

Enotna fronta proletarijata na vidiku. — Radikalna stranka za politiko svobodnih rok. — Kruh se poceni za 50 %.

Sofija, 26. febr. (Izv.) Stranka delavnega ljudstva (komunisti) je poslala načelstvu zemljoradniške zveze in centralnemu odboru socialdemokratske stranke dopis, v katerem poziva obe stranki, naj bi se ustanovila enotna fronta dela. Če namen bi bil pridobiti bolgarsko ljudstvo in začeti novo politično življenje. Gre v prvi vrsti za proporcionalni volilni sistem in državno upravo, ki bi odgovarjala interesom delavnega ljudstva. Glede zunanje politike stoji komunisti na stališču, da je treba ustanoviti federacijo svobodnih balkanskih narodov. V notranji politiki zahtevajo pacifizem, red in socialno pravico. Zemljoradniki o tem predlogu še niso razpravljali, ker smatrajo, da odbor ni kompetent in da je treba predložiti zadevo vrhovnemu zveznemu svetu. Ta bo sklican v Sofiji začetkom marca. Socialdemokracija so sprejeli predlog glede enotne fronte zelo simpatično. Merodajni krogi so prepričani, da pride v kratkem do pogajanj. Načelstvo radikalne stranke razpravlja o stališču napram ostalim strankam. Verjetno je, da ostane stranka samostojna, obenem pa bo še nadalje v kontaktu z demokratičnim blokom. Vsa pristaša stranke ima svobodne roke, da je lahko obenem tudi član dem. bloka. V bloku pa je močna struja, da se odkloni tako sodelovanje z

radikalno stranko. Voditelj bloka zahtevajo, da se radikalna stranka brezpogojno spoji z blokom. — Urad za prehrano prebivalstva je začel energično akcijo, da se znižajo cene življenjskih potrebščin, v prvi vrsti kruha. Sporazumno z mlinarji se je posrelo znižati cene moke za 30—50%.

NOV MADŽARSKI FINANČNI MINISTER.

Budimpešta, 27. februara. (Izv.) Razgovori med ministrskim predsednikom grofom Bethlenom in madžarskim poslanikom v Parizu grofom Koranyjem so tako daleč uspeli, da je poslanik pripravil prevzeti vodstvo finančnega ministra, toda šele po sprejetju zakona o zunanjem posojilu v madžarski narodni skupščini.

ITALIJANSKI ZAKON RAZŠIRJEN NA REKO.

Trst, 27. februara (Izv.) Po poročilu iz Rima je včera uradni list »Gazzetta Ufficiale« objavil kraljevi dekret, ki razširja na reško ozemlje veljavnost italijanskega zakona v zadevi cene in davkov.

ZNIZANJE ŽELEZNIŠKIH TARIFNO NA NEMSKEM.

Berlin, 26. febr. (Wolff) Blagovni tarifi vključeni tarife za transport živine in orezane se s 1. marcem iz znižajo za 10%. Vozni listki so za kilometer določeni po 3 4/5, 6 6/8 in 9 6/8 po dotičnem razredu.

SNEŽNIK TRDNJAVA ITALIJE PROTI JUGOSLAVIJI.

Rim, 27. febr. (Izv.) Po poročilu listov le Mussolini pri sprejemu mornariškega odbora med drugim izjavil, da so na kopnem meje zavarovane. Imamo Brenner in snežniški Nevoso. Naš notranji Snežnik!

VIII. mednarodni vzorčni veleseim v Pragi do 23. marca

Poiasnila in legitimacije daje Česloslovaški konzulat Liubliana. Aloma Company Liubliana

Pravni vestnik.

Dr. Henrik Steska: **O ORGANIH JAVNE UPRAVE**

Izraz uprava se rabi v raznih pomenih. Predvsem imamo v mislih pač le javno upravo in ne morda upravo zasebnikov, a tudi ne ono takih oblasti ali gospodstev, ki niso pravne oblasti v tehničnem smislu, kakor n. pr. cerkvena oblast itd. V tem skrajnem smislu je uprava vse delovanje države in njej izvršenej samouprav. Vendar pa rabimo po navadi izraz uprava v ožjem pomenu, izključujemo namreč zakonodajo in sodstvo. Uprava ima isto nalogo kakor zakonodaja ali sodstvo, deluje v dosegu onih smotrov, ki si jih stavlja pravna oblast zaradi vzdrževanja pravnega reda in zaradi povzdiže notranje kulture in zunanje civilizacije prebivalstva. Javna oblast države in njej izvršenej samouprave seveda ne more kot taka obstajati, ona se kaže v volji določenih oseb, ki je pa z ozirom na našete vezi med posameznikom in njegovim ožjim in širšim milieum in z ozirom na vpliv tradicije rase in geografskih razmer vendarle nekak veren izraz razmer obstoječih v določenih deželah v določenem času.

Vso upravo delimo po svojih predmetih običajno na petero osnovnih gran, v občo (notranjo in širšem pomenu), v sodno, v vojaško, v zunanjo in v finančno upravo ter razumemo pod občo upravo vso ono javno upravo, ki ne spada k eni izmed ostalih štirih upravnih gran. Obča uprava obsega tedaj izključno ali vsaj v izdatni meri varstvo javnega reda in mira in po-čevanje gospodarske, socialne, poslovne in telesne kulture. Obča uprava je zatorej prav mnogovrstna in je le naravno, če se deli v večjo vrsto strok in v notranjo (v ožjem pomenu), v poljedelsko, v šumarsko, v rudarsko, v trgovsko-industrijsko, v prometno, v gradbeno, v prvotno, v versko, v zdravstveno in v socialno-politično stroko.

Sodna uprava ima skrbeti za organiziranje sodišč in njihovih pomožnih naprav torej pred vsem za postavljanje osovja pri sodstvu in za nabavo stvarnih potrebščin pri sodnih napravah.

Vojaški upravi gre skrb za spopolnitev, preskrbo in poduk vojaštva, za nabavo in vzdrževanje premičnega in nepremičnega vojaškega materiala, a v vojni tudi za vojne operacije same.

Zunanja ali inostrana uprava ima vzdrževati kolikor mogoče dobre stike z inostranstvom in varovati koristi lastne države in lastnih državljanov v tujini.

Finančna uprava skrbi za kritje stroškov potrebnih državi ali njej izvršeni samoupravi pri vršenju njihovih poslov.

Dočim si država sodno, vojaško in zunanjo upravo vobče v vsem obsegu sama zase pridržuje in jih po svojih lastnih organih vrši, pa prepriča del obče in finančne uprave posebnim državi izvršeniim jednicam z lastnimi organi in izvrševanje t. j. v samoupravo. Ni mesta tu, da bi se o tem razpravljalo, je li država je ono udruženje ljudi, ki je eni in isti pravni oblasti podrejeni, in je li nositelj pravnega gospodarstva kdo drugi, a ne to udruženje samo, ali pa ni morda — in to je bolj verjetno — država skupnost ljudi podvrženih istemu pravnemu redu. Pri tem razumemo pravni red kot mrežo iz iste primerne in prvotno ali revolucionarne ali mednarodne osnove izvršajočih norm, ki ustvarjajo direktno ali indirektno dolžnosti in pravice t. j. pravne odnose.

Vsa uprava, bodisi da gre za državno upravo, bodisi za samoupravo, vpliva na-

zven. Zato vplivnje pa je treba dvoje sredstev, ki neposredno učinkujejo na okolje. Eno izmed teh sredstev so organi javne uprave, drugo pa določeni akti teh organov.

Organi javne uprave (upravni organi) so ali pojedine fizične osebe ali skupine fizičnih oseb. Bodisi, da so upravni organi od države same postavljeni, bodisi da jih drugi teritorialni (deželna okrajna, občinska samouprava) ali poklicni (stanovska samouprava) interese postavljuje, pravni red jim je kos javne uprave izročil v oskrbovanje. Včasnih so smeri, načini postopanja in sredstva, katerih se morejo upravni organi posluževati, našeta, včasih jim je dovoljena izbira izmed naštetih načinov in sredstev. Dotični krog upravnih aktov, ki po veljavnem pravnem redu pripada v izvrševanje določenemu organu, se imenuje nlega pristojnosti ali kompetenca. Kolikor se vrši v krogu te kompetence in v lastnosti organa, predstavlja volja in delovanje pojedinih fizičnih oseb, odnosno skupino fizičnih oseb, ki tvorijo upravni organ, volo in delovanje organov samih in s tem posredno voljo določenih pravnih oseb, ki jim je poverjena javna uprava. Take pravne osebe so država in samoupr. jedinice. Za upravo je važen pravni predpis, komu se pripisuje izvršena volja pojedinih fizičnih oseb in komu se po pravu prizna, da je, odnosno da more biti subjekt pravnih odnosov, t. j. nosilec pravic in dolžnosti in iz njih izvršajočih pravnih zahtev in pravnih obveznosti. Pojedine fizične osebe, ki naj predstavljajo voljo vseh prele omenjenih javno-pravnih teles, korporacij ali jedinic, pa ne izražajo vedno svoje volje, temveč so pogostokrat prisiljene se ravnati po nadrejenih organih iste javno-pravnega telesa ali celo drugega javno-pravnega telesa (n. pr. okrajni poizvar po navodilih oblastvenega velikega župana ali samoupravni organi po odredbah državnega nazornega oblastva). Daje možnost dana, da nadrejeni organ nadomesti voljo podrejenih organov in to tudi, odnosno celo predvsem tedaj, če sta oba obdelnem organa ene in iste javne jedinice. Ako so skupine fizičnih oseb organi javne uprave, potem je še težje govoriti o volji teh organov, kajti pojedine fizične osebe imajo voljo in volja le-teh ni vedno pri vseh jednaka, treba je tedaj voljo tega organa šele umetno skonstruirati ter mora pravni red določiti, katero voljo je smatrati za voljo upravnega organa in javne jedinice. Organi javne uprave, sicer niso pravne osebe v ožjem smislu, vendar pa so tudi ti organi nekaki pravni subjekti, to je nosilci pravic in dolžnosti, čeprav le v zelo omejenem obsegu, namreč enkrat v svojem razmerju do drugih organov iste javno-pravne jedinice, drugič v svojem odnosu do one javno-pravne jedinice, koje organi so, in končno zaradi nekakega refleksa razmerij med osebami v ožjem smislu, tudi še v odnosu organov ene javne jedinice do drugih oseb in pa do organov drugih javnih jedinic. Vpoštevanje se morajo pri upravi tedaj tudi oni pravni odnosi, ki nastanejo vsled kompetence državnih in samoupravnih organov med njimi in drugimi osebami odnosno organi.

Organe javne uprave smemo deliti v dvoje vrst, v oblastva in v zavode. Običajna delitev v tri kategorije, namreč v oblastva, v urade in v zavode, je nepotrebna. Oblastva imenujemo one organe, ki so jim po pravnem redu odkazane funkcije z značilnem javnega gospodarstva, t. s. oblastvene ali avtoritativne funkcije ali funkcije, ki jih smejo izvrševati edino državni ali samoupravni organi in le izjemoma vsled posebnega pooblastila morda tudi zasebniki in pri katerih gre za izraz enostranskega imperija ali gospodarstva nad drugim subjektom. Umiljivo je, da oblastvene ne sestoji zgolj iz ene odločujoče fizične osebe odnosno ne le iz skupine odločujočih fizičnih oseb, temveč da so mu na razpolago razne stvarne potrebščine in po potrebi tudi še razno pomožno osobe.

O zavodih govorimo, kadar je v svrh trajnega izpolnjevanja upravnih nalog združenih več stvarnih naprav. Meja med oblastvom in zavodom seveda ni ravno ostra, kajti marsikako oblastvo ima na razpolago celo vrsto stvarnih naprav n. pr. poslarija, opravilne uradnih prostorov in druge stvarne včasih zelo obsežne potreščine in marsikak javen zavod vrši sicer v omejenem obsegu, a vendarle tudi oblastvene posle n. pr. zavodno policijo, izdajanje javnih izprijčeval in potrdil itd. O tem ali je smatrati kak organ za oblastvo ali javen zavod, o tem odloča edino pretežni značaj dotičnega organa. Pri zavodih samih pa razlikujemo med javnimi zavodi in zasebnimi zavodi države in samouprave. Umiljivo je, da slednji namreč zasebnih zavodov sploh ne moremo zamenjati z oblastvami, vendar pa je razmejitev med javnimi in zasebnimi zavodi včasih zelo težka saj ni ostrih mej. Tudi zasebni zavodi in države in samouprave služijo koncem konca javnemu namenu, namreč pridobivanju materialnih pripomočkov, a ti materialni pripomočki služijo zopet neposredno in vrnim namenom. O zasebnih zavodih tedaj takrat govorimo, kadar imajo zgolj ali vsaj pretežen namen doseči zmoten dobiček. Da gre za zavod, o tem ni dvoma, kadar se po pravnem redu pripisujejo kompleksu naprav zasebnopravna juridična osebnost ločeno od zasebne pravne osebnosti javno-pravne jedinice, kateri zavod pripada n. pr. univerzari, javnim kreditnim zavodom itd.) Zasebni zavodi, ki jih vzdržujejo javna telesa, so včasih faktični monopol, včasih pa zasebniki lahko tekmujejo. Javni zavodi dopuščajo mnogokrat sicer tudi tekmuovanje (n. pr. bolnice, blazinice itd.) včasih je s pravnega stališča tekmuovanje dopustno, a iz stvarnih razlogov skoro nemogoče (n. pr. večji vodovodi, plinarne, elektrarne itd.) včasih zopet pravni red izključuje konkurenco in s tem ustvarja pravni monopol (n. pr. učni zavodi, pošta, železnica javne ceste). Druge osebe smejo kak monopol izvrševati le na podstavi posebne koncesije, ako je taka koncesija sploh dopustna.

Politične vesti.

Klerikalci se še niso opredelili. Naše poročilo o seji izvršnega odbora klerikalne stranke je bilo točno. Na seji je samo podal svoje poročilo o političnem položaju dr. Korošec, ne da bi se na to vršila kakšna debata ali da bi se kaj sklepalo. O bodoči taktiki klerikalnega kluba bo strankino vodstvo sklepalo šele v ponedeljek 3. marca. Ta seja bo, kakor objavlja »Slovenec«, v Rokodolskem domu v Ljubljani.

General Bodrero poslanik v Beogradu. Po poročilu iz Rima je general Bodrero, ki je osebnio bil udeležen pri pogajanjih med Italijo in Jugoslavijo, imenovan za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra na dvoru kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Imenovanje generala Bodrera je beogradska vlada že odobrila. Novi italijanski poslanik v Beogradu odpotuje v najkrajšem času na svoje novo službeno mesto. Po zatrdilu italijanskih listov vziva general velike simpatije v diplomatskih in vojaških krogih v Beogradu. Kakor znano, je bil za časa svetovne vojne general Bodrero pridelen kot vojni ataše srbskemu generalnemu štabu v Solunu in je bil tudi adjutant kralja Aleksandra. General si je pridobil posebne kraljeve simpatije.

Avstralski glas o češko-iranoskem dogovoru. »The Baisbanc Courier« piše: »Francija porablja svoje polne diplomatske zmožnosti in pridobiva uspehe, ki ne dajo spati gotovim krogom v Angliji. Zadnjič se je Francija dogovorila s Češkoslovaško in tudi ta dogovor vzemirja — tako se vsaj vidi — novoletno važnost londonskih časopisov.« »The Daily Mail« (Baisbanc) pravi v svojem uredniškem pismišljevanju, da je vzrast Češkoslovaške tako nagel in markanten, da so voditelji te države čisto naravno čutili potrebo, opreti se ob velevlast prvega reda. Ker so imeli Francijo za naravnega zaveznika, ne more nikogar iznenaditi, da je prišlo med tema državama do dogovora. Ta zveza daje Češkoslovaški važno pozicijo v evropski politiki in krepi francosko diplomatsko obrambo na kontinentu.

Kako Italijani postopajo pri razmejitvi glede Reke. Pri razmejitvi glede Baroša in Bankina so se pojavile razne težkoče, ker skušajo italijanski člani razmejitvene komisije vsak pedeni zemlje ohraniti za Reko. Spor je nastal za premični most Lazarus. Zelo komična razmejitve pa je nastala radi zahteve italijanske delegacije, da se mora 2.60 m dolga kapela sv. Janeza Nepomuka, ki katastrofalno pripada občini Sušaku, razdeliti čez polovico, tako da pripade polovica kapele Reki in druga Sušaku. Obe občini naj bi se pozneje lahko pravačalo za sv. Janeza Nepomuka. Italijanski tisk je pričel radi te kapele ostro kampanjo proti naši državi. Janez Nepomuk k tej pravici molči!

Kandidati Nemcev v Poadižju za rnski parlament. Nemci v Poadižju so postavili za poslansko zbornico nastopne kandidata: Dr. Karel Tinzl, bivši poslanec in odvetnik, dr. Pavel baron Sternbach, posestnik, in Ignacij Mumelster, kmet. Kakor znano posejdo Julijski Sloveni skupno z Nemci v volitve pod istim skupnim znakom, ali kandidatski listi sta povsem neodvisni druga od druge. Zaveznitvo je le rečišne narave. Gre za čim izdatnejšo afirmacijo obstanka narodnih manjšin v Italiji.

Amerikanski mirovni apostol Filene je pravkar tudi za Italijo razpisal nagrado 200.000 lir in sicer za najboljši odgovor na vprašanje o sredstvih, ki naj omogočijo gospodarsko dobrobit Italije in Evrope na podlagi mednarodnega sodelovanja. Predsednik razsodišča je senator Tittoni, ostali člani pa so Luzzatti, Salandra, Scialoja in D' Aragona. Razpis traja do 30. junija t. l. Anketa se omejuje na italijanske državljane.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI. Drama. Začetek ob 20. uri zvečer. Sreda 27. febr.: Othello. A. Četrtek 28. febr.: Tri maske, Smešne predlozje, Priljudni komisar D. Petek 29. febr.: Beneški trgovec C. Sobota 1. marca: ob 3. pop. Mogočni prstan, dijaška predstava Izven. Nedelja 2. marca: ob 3. pop. Ugrabljene Sabinke, ljudska predstava Izven. — Ob 8. zvečer: Danes bomo tili Izven. Ponedeljek 3. febr. Tri maske, Smešne predlozje, Priljudni komisar E. Torek 4. marca: zaprtlo. Opera. Začetek ob pol 20. zvečer. Sreda 27. febr.: Traviata F. Četrtek 28. febr. zaprtlo (gen. vaja) Petek 29. febr.: Traviata F. Sobota 1. marca: Poljub, slavnostna predstava Izven. Nedelja 2. marca: Prodana nevesta, slavnostna predstava Izven. Ponedeljek 3. marca: zaprtlo. — Češkoslovaški kulturni jubilej. Češkoslovaški narod slavi te dni 60 letnico dveh odličnih literatov — J. S. Macharja in Antonina Sove. Prvi, sedaj

generalni inšpektor čsl. armade, je bil v svojih delih vedno aktivističen duh, uporen politični revolucionar, ki je iskreno veroval v svobodo svojega naroda ter ga vzpodbujal k vztrajnosti in delu. Poleg lirčnih del je napisal tudi več romanov, ki so bili za češkoslovaško javnost epohalnega pomena. Drugi, kot nosilec svobodne patriotske misli, ni za češkoslovaško intelektualno življenje nič manj važen. Sova je bil vedno mojster toplega, globokega človekoljublja in mehkega sentimentalnega sloga. Narodno in Vinohradsko gledališče v Pragi je priredilo obema jubilejantoma sijajno uspele matinee. O pomenu obeh pesnikov za češkoslovaški kulturni svet je spregovoril znani kritik, vseuč. profesor dr. O. Fischer. Prvi umetniki so recitirali njune stih. Stavovsko divadlo v stari Pragi, kjer je nekoč Mozart dirigiral svoje premijere, je proslavilo 25. t. m. važen jubilej. 100 letnico imenovanja prvega češkega ravnatelja tega gledališča. To je bil J. V. Stepanek, ki so ga videli potomci v njegovi komediji »Čeh in Nemeč«. Kmalu pa praznuje 50 letnico še tretji češki lirik B. Kaminski. Poleg svojih lirčnih zbirsk je pridobil mnogo zaslug kot izbršen prevajalec iz francoščine, poljščine in nemščine.

Glasbeni vestnik.

ANTON SMAREGLIA: ISTRSKA SVATBA (NOZZE ISTRIANE). Uprava naše opere je sprejela v svoj repertoar Smareglievo »Istrsko svatbo« ter jo namerava vpriporiti, kakor čujem, še v letošnji sezoni. Anton Smareglia, 70 letni po vsem glasbenem svetu proslavljeni skladatelj (roj. v Pulju l. 1854.) v svoji prvi mladosti ni znal italijansko — njegova mati je bila istrska hrvatka — je najprej študiral tehniko na Dunaju, kjer so njegove mladeniško dušo revolucionirala tri glasbena dela: T. Beethovnova simfonija, Don Juan Mozarta in Wagnerjevi »Meistersingeri«. Sicer je ljubil že prej glasbo, toda ta dela so ga iztrgala iz inženjerskih študij. Po silnih arzižinskih borbah se mu je posrečilo priti v Milano, kjer je obiskoval kompozicijo na konservatoriju pod vodstvom znamenitega Franco Faccia.

L. 1879., že po velikem uspehu svoje simfonije pesnitve »Leonora« (Bürger), ki jo je Faccia dirigiral v Parizu, vpriporil so njegovo prvo opero »Preziosa« v Milanski »Scali«, katere veliki uspeh ga je privedel po treh letih k drugi operi »Bianca da Cervia«. Sprejem te opere je bil še toplejši, toda intrige zavidnih glasbenikov so izdajo opere onemogočile in Smareglia, bogat sicer morainih, a reven materialnih rezultatov se je vrnil v svoj rodnj Pulj. Med Puljem in Trstom je napisal »Re Nala« (vpriporitev v Benetkah) »Sigetski voz« (Il Vassallo di Sigetz), »Cornelio Schutti«, Istrsko svatbo (Le nozze istriane) »La Falena«. Vse te opere so bile vpriporjene z velikimi uspehi v Nemčiji. Brahms, Richter sta z veliko vneto podpirala sprejem »Sigetske vozla« in opere »Oceanus«. Z »Oceanus« se je Smareglia vrnil v Milan. Tu ga je zadelo velika nesreča. Vsed težke bolezni je oslepel. Toda v glasi je videl še svetlejšo luč, ki mu razsvetljuje še danes temne dni.

Po nekoliko meseih je slavni Toscanini opriporil »Oceanus« v »Scali«. V Smaregliji so sedaj nenadno spoznali enega največjih glasbeno-dramatičnih talentov Po »Oceanu« je komponiral še svojo zadnjo opero »L'Abisso«, ki jo je Smareglia posvetil sedaj v Ameriki se nahajajočem Toscaninju in jo je za sedaj dirigiral obdobjani Tullio Serafin v l. 1914.

A. Smareglia živi v Trstu sicer visoko spoštovan toda v bednih razmerah. Eden njegovih sinov je znamenit dirigent, drugi žurnalist, pa je zlasti mnogo pripomogel »Pevskemu zboru učiteljev« k lepemu moralnemu uspehu ob priilki lankoskoleturne turneje po Italiji. Smareglia je za časa gostovanja zagrebške opere v Trstu (med vojno) bil oni, ki ji je pripomogel z živo propagando do nenavadno visokega umetniškega uspeha.

Dr. M. Dietz, glasbeni kritik in docent glasbene Matice na dunajski univerzi je pisal ob vpriporitvi »Istrske svatbe« na Dunaju 1908. zelo laskavo in je zlasti opozarjal na slovanske (istrske) glasbene momente opere. »Vsaka nota, ki jo je Smareglia napisal v »Istrski svatbi« hvali glasbenika. Bogat melodični zaklad, arlje občudovanja vrednih lepot, velik dramatični temperament odlikujejo Smareglie. In konča: »S tem delom je Smareglia zasedel mesto med največjimi sedanjimi skladatelji. K vsebini opere »Istrska svatba«, o kateri poleg ostalih oseb nastopa tudi nesrečna, polublastna »Luca«, slovenska deklica, poročam ob priliki.

»Traviata« v opernem gledališču. Danes v sredo ob pol 8. uri poje se znana Verdijeva opera »Traviata« z gospo Vesel Pollo kot gostom. Vse ostale vloge so v dosedajni zasedbi. Predstava se vrši za red F. Naša opera pripravlja za mesec marec tri novitete in sicer v soboto dne 1. marca se poje kot slavnostna predstava v oroslavlo toletrice rojstva Bedriha Smetane njegova opera »Poljub«. Za to predstavo se lahko rezervirajo sedeži in lože od danes naprej pri dnevni blaginji. Sredi meseca marca bode premiera Puccinijeve opere »Manon Lescaut«, ki jo režira in dirigira operni ravnatelj g. Friderik Rukvina. Kot tretja noviteta se vpripori tudi še v marcu ruska opera »Carska nevesta«. V drami se vpripori danes zvečer »Othello« za red A.

Podpirajte obuvane slepe in darujte »Podpornemu društvu slepih«.

Književnost.

Februarski broj »Jadranske Strazbe«. Primiil smo drugi broj iljepe pomorske smotre. Broj je zakasno rad likvidacija tiskare, u kojoj se je dosad tiskao, to to se se je zadnji čas list morao prenjetiti u drugu štampariju i dok nije bio sklopljen ugovor s novom štamparijom, revija nije mogla ući u štampu. I ovaj je broj pun poučnog i zanimivog gradiva, te uspjelih i dobro reprodukovanih slika. Na naslovnoj je strani opet nova naslovna slika, koja prikazuje mornara s dalekozorom na reflektoru ratnog broda, a rad je akad. slikara Seitza, autora umjetničkih razglednica J. Straze. Od slika ističemo iljepe snimke Komize na Visu, svetionika »Mulo« kod Šibenke Rogoznice, umjetničku fotografiju »Mjesecina na Jadranu«, pogled na Šibenik, te šest drugih slika iz Šibenika, deset fotografija o prvoj našoj Pomorskoj Voinoj Akademiji u Gružu, portrete generala Smiljanica. I sliku engleske podmornice »L. 24«, koja je pred par dana potonula. Članci su: Ratna mornarica, trgovina i industrija, u kom pisac por. freg. B. Martinec, zgodno povezuje ulogu ratne mornarice s razvojem privrednog djelovanja pojedinih država. Dalje se nastavlja vrlo poučna radnja kap. b. b. N. Stančkovića o pomorskoj historiji Jadrana. U nizu članaka »Naši primorski gradovi« ovaj je put veoma stvaran i dokumentovan članak o Šibeniku, u kom pisac (Dis) raspravlja aktuelne potrebe ovog našeg primorskog grada. Zivotopisom poznatog vojskovođe generala Smiljanica, te kratkim ali iscrpivim prikazom dosadanjeg rada našeg pomorskog športskog kluba »Gusar« svršavaju članci, a onda slijede rubrike »Avijatika«, »Listek« i Društvene vesti, sve obilne i iscrpive. Ukupno ovaj broj ima 28 strana sa 21 slikom. Najbolje preporučamo ovu odličnu i reprezentativnu nošu pomorsku smotru.

Sokolstvo.

Sokolska maskerade na Bledu se vrši letos 1. marca v vseh prostorih Kazine. Začetek ob 30 štiri najlepše maske dobe krasne dobitke. Veliki pustni korzo z lampjoni na jezeru. Najboljša preskrba zagotovljena. Prostorji bodo dobro kurjeni. Kdor se še ni nikdar smejal, se bo na tej prireditvi Kdor ne verjame naj se prepriča osebno.

Orientalna noč v Sokolskem domu na Viču. V soboto 1. marca se vrši v Sokolskem domu na Viču velika maskerade, ki bo visoko nadkriljevala lankso, ki je še vsem posetnikom v najlepšem spominu. Letos se spremeni dvorana v bivatišče šaha in odalisk iz bajnega Orienta. Mikado, car dežele večnega solca pošlje svoje najlepše Geiše, ki bodo s svojimi plesi uvajale strmeče posetnike in pesalce v tajne čarobne »Orientalne noče« — Jacebande, ki potuje ravnokar na odhiti, se pri tej priilki ustavi, da zaigra v slovo obiskovalcem viškega sokolskega doma iz svojega repertoarja vse schimmy tango, blues itd. Tudi za lažne in žejne bo preskrbljeno v največji meri. Prirediteljem se je posrečilo dobiti dovoljenje za kuhno prave turške kave od velikega vezirja, ki bo zastopal na maskeradi po posebni delegaciji. Kava se bo nudila slavnostnim gostom v najrazkošnejše opremljenih šotorih. Kdor se hoče res vsestransko zabavati, naj si ogleda »Orientalno noč« v Sokolskem domu na Viču.

Društvene vesti.

Jugoslovensko društvo za proučevanje angleškega jezika v Ljubljani naznanja svojim članicam in članom, da se vrši redni občni zbor dne 12. marca 1924. ob pol 7. v prostorih l. drž. gimnazije, Tomanova ulica. Na obilno udeležbo vabi odbor.

Kranj. (Francosko-slovenski družabni večer — Soirée des Fleurs). Pod tem naslovom je priredil Francoski krožek svojim članom in po njih vpeljanim gostom večerno zabavo, ki je bila za mesto Kranj v tem oziru redkost — da se je prireditve udeležil zastopnik francoske vlade vicekonzul g. de Flache s svojo soprogo. Večer je privabil v Kranj nenavadno veliko število tujih gostov iz Ljubljane in še celo iz Zagreba, odkoder je došel profesor Warnier kot zastopnik Francoskega Inštituta. Francoski konzul iz Zagreba g. J. de Bernac-Lagarde pa je poslal pismeno svoj pozdrav. Tuje goste je ta večer Kranj naravnost presenetil. Tako lepe in obnem okusno aranžirane soareje ni mogel vsakdo pričakovati. Vsa čast in zasluga gre našim požitvovalnim damam, ki so s to prireditvijo pokazale, da znajo ne samo kramljati po francosko, ampak da razumejo tudi francoski smisel za eleganco. Zato jim je tudi g. vicekonzul v svojem nagovoru ob pazvi o polnoči oddal popolno priznanje za francosčino. Take prireditve, kakor je bila v Kranju, pa ne morejo ostati brez ugodnih posledic. Zato tudi francoski krožek zasluži naše priznanje.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela od šentpeterske podružnice poleg že objavljenih Din 2340 še znesek Din 1410, skupaj Din 3750, nabranih v znak veselja, da sta ostali obe šentpeterski podružnici neokrnjeni. Razdor, ki je pretil šentpeterskima podružnicama se je spremenil v pravi blagoslov ljubezni in popolnega medsebojnega zaupanja, ter še večje požitvovalnosti za narodno kulturno delo. Naj bi bili ti dve podružnici v plemenitosti vzor vsem drugim podružnicam! — Prilicili šolske mladine v Petrovcih so nakazali C. M. družbi Din 200. Iskrena hvala! C. M. podružnica v Litlji lo poslala glavni družbi Din 1500 katere je izročil litljski klub »Muha« kot čisti dobiček pesne veselice. Zavednemu klubu, ki je tako zdajno podpril našo obrambeno družbo, najiskrenejšo zahvalo.

Predavanja v društvu »Soča« dne 23. t. m. je zopet privabilo mnogobrojno in čestno število poslušalcev. Predaval je g. dr. Böhm, ravnatelj trgovske akademije,

o morju. Njegovo intenzivno, strokovno in poljudno predavanje je provzročilo napeto zanimanje za to velevažno vprašanje. Morje, največja cesta, vedača na vse kraje in strani, je za vsak narod in državo največjega gospodarskega in trgovskega pomena. Človeštvo je polagoma premagalo strah pred velikanskim elementarnim silo morja. S primitivnimi čolni je človeštvo, veslajoč ob obali, dospelo do najbližnjih otokov. Strah pred silami odprtega morja jih je dolga stoletja vezal le na obrežno pločitev. Jadra so nekoliko pripomogla morskoi vojni, a vožnja je bila vedno odvisna od vetra, torej negotova. Največje ladje so vsebovale 300 do 400 ton, kar je zelo malo. Šele od 15. stoletja dalje se prične oceanska pločitev, v kateri so se že početkom odlikovali Angleži. Nasprotno so Benetčani propadli, ker se niso poprijeli visoke morskoe vožnje. Členkovito obrežje z zavarovanimi pristanišči in blizu obali ležečimi otoki, so sami vzgijali narod mornarjev, med katerimi so bili Feničani, potem Grki v Aziji osobito Malajci pozneje i Japonci. Odlikovali so se tudi Portugalci, Španci, Holandci, Norvegi in Švedci, a vse so nadkrilili Angleži. Ko je nastala svobodna konkurenca pločitve in je tehnika premagala velike elementarne sile morja, je postalo odprto morje za vsako državo eminentne važnosti. Angleži so to takoj spoznali, zasedli glavne izhode in oporišča, ter postali gospodjoč pomorski narod. Pričela se je borba odprtih morskih vrat, rivalitete

in aktivne pomorske trgovine. S prekoceansko pločitvo so narodi osnovali kolonije, s katerimi je naraščal promet, številu ladij, hitrejši razvoj morskoe tehnike in s tem bogastvo in blagostanje. Zato pa stremi vsaka država, da ima morskoo obal, izhod na morje, na svetovno cesto. Zavarovano in urejeno pristanišče je žila privednica la odvodnica celemu državnemu telesu, je okoskozi katero gleda ves svet. Naša država ima zelo ugodno lego in več primernih morskikh izhodih, ki so pa še v povojju. Pogojje imamo ugodne, izkoristiti jih moramo, zainteresirati vso javnost, da sprevidi velikanško važnost in pomen morja. Saj so naši Dalmatinci med najboljšimi svetovnimi pomorskimi narodi. Ureditev naše lastno morskoe pločitve bi epohalno vplivala na vso socijalno življenje države, pospešila razvoj vseh panog in strok, nastala bi doba dela, zaslužka in s tem blagostanja. Dalmacija bi morala imeti tri urejena pristanišča, sovernoo, srednjo in južno z železniško zvezo z zaledjem. To je glavna naloga naše bododnosti in jugoslovenskega morja. Vsač zaveden državljan bi moral posvečati večje zanimanje za naše morje, za naš jug, katerega čaka velika in lepa bodočnost in korist in razvoj naše države. Popolna tišina in napeto zanimanje udeležencev je bilo znamenje res legega in znanstvenega predavanja. — Naši slavčki so zapeli več ubranih pesmic in ob občanih l. uri so se zadovoljstvom razšli.

Ljublianski občinski svet.

Ljubljana, 26. febr.

Za sejo je danes vladalo med ljubljanskimi sloji veliko zanimanje, ne toliko za proračun, kakor za novo, od magistratne večine izdelano službeno pragmatiko, ki tvori po izjavi poročevalca »nekak kompromis med eno ali drugo strujo.« Kljub protestom manjšine je večina službeno pragmatiko sprejela en bloc, ne da bi bila prešla v specialno debato, pri kateri je nameravala staviti opozicija več stvarnih dodatnih predlogov k večinskemu osnutku. Debata o pragmatiki je trajala poldrugo uro. Zatem je večina sprejela postotni diskriminacni proračun mesne občine, ki izkazuje celokupno potreboščin 23.947.609 Din in kritja 19.883.570 D, tedaj 4.064.039 D primanjkljaja, ki se ima kriti z rednimi in izrednimi občinskimi davščinami in dokladami.

Pri seji je bilo navzočih 44 občinskih svetovalcev.

Zupan dr. Lj. Perič je ob otvoritvi seje 18.30 med drugim naznanil, da sta položila svoja občinska mandata obč. svet. Mihael Mojskerc (SLS) in Fr. Novak (kom.) na nju mesto sta pozvana namestnika Balant (kler.) in Bizovičar (kom.). V upravni odbor je mesto odstopivšega odbornika Stane Vidmarja delegiran dr. Milan Lemež (kom.), kar je bilo pri večini sprejeto s tihim zadovoljstvom. V podmladek Rdečega križa se delegirata obč. svet. dr. Val. Rožič in Ig. Mihevc.

Protest proti cestni železnici.

Občinski svet je nato priznal in sprejem najnost predloga obč. svet. Jos. Pirca v zadevi protesta proti odgovoru Cestno-ekskluzivne družbe, ki ima svoj sedež na Dunaju, ki je alimino odklonila vse zahteve mestne občine. Z ozirom na negativni odgovor dunajske družbe se je pooblastil zupan, da imenuje v smislu § 24 pogodbe med električno družbo in mestno občino razsodnika. V izjavo družbi je dan ultimativni rok 3 dni, nakar je zupan dalje pooblaščen sestaviti razsodišče, v katerega sta dopoljena dva razsodnika in 1 namestnik. Dalje, ker se dunajska družba brani izročiti stanovanjski Pni, se razvkljavlja družbi dovoljenih 20 par k povišanim vozničnim listkom in da se ta znesek polira kot povišana davščina na vozne listke cestno železnice.

Debata o službeni pragmatiki.

Koncesije večine komunistom. V razpravo je za tem prišla nova službena pragmatika za magistratne nastavlence in delavce. Razprava je bila mestoma zelo živahna in spremljana z raznimi medklici. Generalna razprava je prikazala bistveni rezultat, da so komunisti po svojem glavnem govorniku priznali velike, njim dane koncesije.

Obč. svet. Josip Pirca (kler.) je v dolgem pregledu utemeljeval potrebo nove službene pragmatike za mestne uslužbence, naglašajoč pet načelnih določil ki tvorijo »nekak kompromis med eno ali drugo strujo.« Prvi del vsebuje splošna določila, drugi del »jasno in glasno« govori, da službena pragmatika ni samo za uradniško, marveč tudi delavsko kategorijo ter uvaža načelo enakopravnosti žene, tretjič načelo osemurnega delavnika, četrtič (glavna koncesija komunistom) ugotavlja načelo koalicijske svobode. Uvaža se sistem delavskih zaupnikov v smislu splošnega drž. zakona o zaščiti delavstva iz l. 1922. M-stni delavci imajo pravico utorjavljati svoje strokovne organizacije. Peti del vsebuje določila o razdružitvi službenega razmerja. V finančnem oziru ima službena pragmatika stopti v veljavo dne 1. aprila.

Obč. svet. Ivan Tavčar (nar. soc.) je priznavajoč potrebo modernizacije pragmatike drugače protestiral proti postopanju večine in ne more odobravati naglice, s katero se obravnava ureditev službenega razmerja magistratnih uslužbencev. Govornik je dalje obsojal malomarno postopanje pri sestavi osnutka. (Ogorčeni medklici od strani večine. Obč. svet. dr. Val. Rožič ves čas ogorčen protestira. Zupan zvoni. Besedni konflikt med obč. svet. Rupnikom, Turkom in Rožičem. Fran Rupnik (nar. soc.) dr. Rožiču: »To ni parlamentarno! Obč. svet. dr. Rožič: »To ni dokumentarno! Štandali« — Zupan je zvonil dalje.) Govornik je končno konstatiral, da je dobila manjšina pred začetkom seje nove dodatke k osnutku

pragmatike. Izjavil je, da stavi v specialni debati več spremenjvalnih predlogov. Obč. svet. dr. M. Lemež (kom.) je najpreje opravil celotno komunistov la večinske koalicije in njih prehod v opozicijo, ker se ni dolgo uredila prva točka programa Zveze delovnega ljudstva gleda ureditve službenega razmerja mestnih uslužbencev. Njegov klub ni za pragmatiko in vilihni manevrov. Ljuto je napadel del uradništva, ki ne razume novih modernih načel. Ker so vsi principi in temeljne zahteve:

- 1.) definilivnost uslužbenca po enem letu službe, 2.) vpokojitev po 30 letih službe, 3.) strogo varovanje koalicijske pravice in 4.) ureditev službenih prejemkov.

v osnutku pragmatike uvkljavljani, glasljuje klub za pragmatiko, ker pomenja velik napredek v ureditvi službe. (Večina ploska! Obč. svet. Josip Turk: »Ali so Vas enkrat vjeli!«)

Obč. svetnik dr. Josip Tomlinšek (dem.) je v kratki izjavi protestiral proti postopanju večine, ki je dala dodatke k osnutku šele pred sejo njegovega kluba v presojo. Pragmatika pomenja zanj eksperimentiranje, obenem pa tudi protesta proti favoriziranju ene skupine uslužbencev. (Vihar! Komunisti ogorčeno ugovarjajo!) — Uradništvo ste vkljeni v kleščet!

Obč. svet. Rado Čelenski (soc. dem.) je branil osnutek pragmatike ter zavračal ugovore opozicije.

Obč. svet. Fran Rupnik (nar. soc.) je izjavil, da se bo vzdržal glasovanja, ker večina vedno v vseh važnih vprašanjih brskira manjšino. Obč. svet. Makuc (kom.) in obč. svet. Ivan Kraji (soc.) sta govorila za pragmatiko.

Obč. svet. dr. V. Ravnthar (nar. soc.) je zavrnil insinucijo večine, da bi bila opozicija proti ureditvi službene pragmatike, protestira, da kuje večina iz tega vprašanja političen kapital. Protestira proti temu, da se ni dala uradništvo in nameščencem zadostna prilika, da bi se izjavili o osnutku ker je pragmatika po njegovem pogledu, sklenjena med občino in uslužbenci za dolgo vrsto let. Končno je izjavil, da je za vsa moderne pridbitve, ki so položene v novo službeno pragmatiko, mora pa protestirati, da se je mnogo grešilo ga račun duševnega delavstva. Pogreša v poročilu poročevalca točko o finančnem efektu.

Obč. svet. Pirca (kler.) je reasumiral, odgovarjajoč na posamezne ugovore in izjavljajoč, da znaša finančni efekt prilično 20.000 do 40.000 letni več.

Obč. svet. dr. Stanovnik (kler.) je predlagal da se naj osnutek pragmatike, ker niso bili stavljeni n'kakli spremenjvalni predlogi, sprejme en bloc in naj podrobna debata radi tega odpade.

Obč. svet. dr. Lemež se je pridružil temu predlogu, ker skuša manjšina voditi obstrukcionistično razpravo. (Veselite na klopeh večine!) Opozicija je protestirala, zahtevajoč prehod v podrobno debato, ker ima staviti več dodatnih predlogov.

Klucosocialistična večina s pomočjo komunistov je nato sprejela pragmatiko en bloc. (Protesti na strani opozicije. Klic: Novo nasilje! To ni parlamentarno! Briskiranje!)

Sprejem občinskega proračuna.

Občinski svet je za tem prešel k nadaljevanju razprave o občinskem proračunu.

Obč. svet. Albin Zajec (kler.) je skušal podati smernice sedanje občinske večine v komunalno-financijski politiki z daljšim, ekspozicijem, ki pa je bil v glavnem spolna polemika proti večini nasprotnemu dnevnemu tisku. Po njegovem zatrdilu znašajo celokupni za županovanja dr. Periča kontrahirani dolgovi pri Mestni hranilnici 11.047.000 D, od katerega zneska je bilo občini izplačanih 10.424.000 D za stanovanjske hiše, nabavo motorne brizgalne, ki stane 390.000 D, in drugih potrebščin. Celokupno premoženje mestne občine je cenjeno na 330.564.128 D med drugimi vodovod na 20 milijonov, plinarna na 13 milijonov, elektrarna na 40 milijonov itd. C. I. skupni, 4.064.039 D znašajoči primanjiljaja ima svoje kritje: a) v občinskih davčnih dokladih: 50 % na zemljinah, 35 % na hišnomajemniški davek 135 % na občno prdščino in 86 % na rentnino ter b) v obč. davščini na kazala in izveske, izredna potrebščina me-

ša 1.189.438 D. Ta je deloma krita na ta način, da se poveča trošarina na alkoholne pijače od 5 na 10 oz. 20 D. pri pivu od 25 na 30 D. ter znaša končni primanjilj vsega proračuna de facto 122.590, ki se ima križiti iz dosedanjih dohodkov občine.

Razvila se je generalna debata, ki je trajala podrugro uro.

Obč. svet. Josip Turk (dem.) je v kratki izjavi grajal postopanje večine pri mestnem gospodarstvu, odklanjajoč odgovornost, ker so davkoplačevalci s sedanjimi davčninami in dokladami preobremenjeni. Graja s posebnim povdarkom poslovanje tržnega nadzorstva.

Obč. svet. dr. Ravnihar (napr.) je navajal gospodarske in politične razloge, radi katerih njegova skupina odklanja proračun, ki kaže le navidezno soglasje. Zvišane niso redne doklade, pač pa izredne. Iz političnih razlogov bo glasoval proti proračunu, ker nima zaupanja v sedanjo večino.

Obč. svet. dr. Lemež (kom.) je v načelu zadovoljen s proračunom posebno glede postavk, ki se tičejo socialne politike in higijene ter obrtnodolajvalnega šolstva, za katero je stavljena postavka 200.000 D. Konstatira, da se sistem davčne politike pri mestni občini še ni spremenil. Je za progresivno obdavčenje, odklanja linearni, zlasti kar se tiče občinskih doklad na občinski pridobitno po 135 %, vsled česar predlaga za malo in srednje obrt 100 %, za vceleindustrijo in banke 150 %.

Obč. svet. Celestnik (soc.) in obč. svet. dr. Stanovnik (kler.) sta zagovarjala dosedanje komunalno politiko večine. Podžupan je dalje slovesno napovedal splošno in popolno reorganizacijo mestne uprave in je proti komunistom obrnel prosil dr. Lemeža da naj Delavska stranka lojalno podpira večino pri tem delu.

Obč. svet. Ivan Tavčar (nar. soc.) je stvarno kritiziral proračun glede nekaterih postavk, izjavljajoč, da bo glasoval proti proračunu. Obč. svet. dr. Rožič (kler.) se je spomnil, da bo letos poteklo 420 let odkar ima od leta 1504 Ljubljana svojega župana. Obč. svet. Likozar (dem.) je odgovarjal na podžupanova očitanja o gospodarstvu bivšega občinskega sveta, navajajoč kako so znali klerikalci prepričati vsake dohodke mestni občini, tako iz cestarine in so prepričali doklado na vino po 4 v. Obč. svet. Kralj (soc.) je izjavil, da bo socialistični klub glasoval za proračun, ker so povečane postavke za socialno politiko in higijeno.

Med reasumejem poročevalca so v znak protesta zapustili dvorano člani demokratskega kluba in člani Zajednice.

Obč. svet. dr. Lemež (kom.) je podal pred glasovanjem načelno izjavo komunistične stranke o ciljih nje opozicijske taktike. Delavska stranka glasuje za proračun. Vztrajala bo v opoziciji kot stalna proletarska kontrola nad izvršanjem programa Zveze delovnega ljudstva, podpira pa večino in želi inčelnativno sodelovanje, vevila pa bo odlično borbo proti večini, kakor hitro bi se oddaljila od programa ZDL. (V klerikalnih in socialističnih vrstah živahno odobravanje! Klic: »Zivel Lemež!«)

Proračun je bil nato sprejet s 35 glasovi večine. Župan je selo ob 23.30 zaključil.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 27. februarja 1924.

Glas vpijočega v puščavi.

Italijanski listi so objavili te dni okrožnico, ki jo je poslal predsednik sv. kongregacije, kardinal Laurenti, vsem načelnikom verskih redov. Okrožnica pravi, da je Vatikan sklenil ohraniti popolno nevtralnost glede zadnjih volilnih polemik. Dalje omenja, da je znano, da je Vatikan zadnja leta ponovno opozarjal duhovništvo, naj se ne udeležuje strankarskih bojev in naj se ne vmešava v čisto politične zadeve. Sicer da je res, da ima vsak duhovnik, bodisi dušni pastir ali ne, kot zaseben državljani pravico imeti lastno politično prepričanje, ki pa mora biti v skladu z vestjo in vero; toda ravno tako je neoporečno, da ne sme duhovnik zaradi svete službe, ki mu je poverjena, nikdar zavzeti stališča, ki bi na katerikoli način mogli oddaljiti vernike od ljubezni in spoštovanja do vere in ki bi moglo njega samega zavleči v vrtnice strasti in čisto gačasnih interesov.

Čudno naključje! Komaj smo odložili pero, ki je zapisalo na naslov duhovščine v bistvu nekaj popolnoma identičnega, pa že čujemo, da se tudi vrhovnim cerkvenim funkcionarjem odprajo oči. Vatikan opozarja duhovščino, naj se ne vmešava v čisto politične zadeve? Kaj to pomeni? Glasen memento vsem klerikom, da so zašli na napačna pota. Poljma posvetne zadeve ni mogoče zamenjati z dušnim pastirstvom, in če se to zgodi, kakor se je zgodilo zlasti pri nas, je naravna posledica reakcija na verskem polju. Vera izgublja svoje moralne in etične vrednote, izgublja torej to, kar tvori njeno bistvo, in mora naravnim putem pešati ne samo v očeh inteligence, temveč tudi ljudstva sploh. Navzlic imenitno zaviti formul — ne glejte nas, poslušajte nas — je težko najti v duši pravi teren za verske dogme in krščanska načela, če vidi človek nosilce teh načel v neposrednem protislovlju s tem, kar uče. Ako sem prepričan o resničnosti te ali one ideje, je prvi pogoj za uspešno uveljavljanje, da se tudi v praktičnem življenju sam ravnam po njenih navodilih. Isto velja za vero, o kateri je že njen ustanovitelj dejal, da je brez dejanj mrtva.

Odpor, ki je nastal proti vmešavanju duhovščine v posvetne zadeve, je nekaj čisto naravnega in izvira iz globoke notranje zahteve po strogo verskem čustvovanju in nehanju. Ta odpor bo tem večji, čim dalje pojdejo duhovniki po zgrešeni poti strankarskih bojev in gonje za posvetnimi interesi. Najboljši dokaz, da pri tem trpi v prvi vrsti vera, kakor smo že opetovano naglašali, je uprav omenjena okrožnica. Vatikan ni slep, da bi ne videl stvari, ki pričajo o nezdravih razmerah v katoliški cerkvi. Klerikalizem mu raste čez glavo in zato je razumljivo, da je dvignil svoj glas proti nevarnosti, ki preti veri od strani same duhovščine. Seveda ni to prvič in tudi ne zadnjič, da gre z najvišjega mesta v katoliški svet tak resen opomin. Versko občestvo ni organizirana moč, kakor posvetne države, da bi mogla prisiliti svoje uradnike, naj poslušajo tako, kakor zahtevajo državni interesi. Ecclesia militans je samo duhovno spojena družba, čije voditelji ne razpolagajo z eksekutivno oblastjo, da bi mogli izsiliti izvrševanje zakonov. Zato so vsi ukrepi proti posvetnemu udejstvanju duhovščine večinoma formalni protesti, ki ne rodé praktičnih rezultatov. Vendar pa je ta okrožnica, dasi v bistvu le glas vpijočega v puščavi, velikega pomena, ker ne more iti neopažena mimo laikov, mimo verni-

ga ljudstva, ki mora končno uvideti, kam ga vodi taka duhovščina. Če sv. stolica obsoja taktiko klerikalizma, jo mora obsoditi in zavrniti tudi ljudstvo.

»Društvo slovenske vzajemnosti« se snuje, kakor čujemo, v Ljubljani. Idejo toplo pozdravljamo, ker je takšna organizacija zlasti v sedanjih časih prav potrebna. Slična organizacija je bila že pred vojno v Ljubljani. Po balkanski vojni je bil v Ljubljani ustanovljen »Slovanski klub«, ki pa ga je avstrijska vlada spomladi l. 1914. razpustila, ker je bil baje nevaren obstoj avstro-ogrsko monarhije. Ob izbruhu svetovne vojne so avstrijske oblasti proti vsem vodilnim odbornikom uvedle kazensko preiskavo ter jih vtaknile v ječo ali pa internirale.

Človekoljubje občinskega sveta. Pred zaključkom snočne seje se je dvignil komunistični obč. svet. Cepelnik ter stavil nujen predlog, da se ima vsem »Vianglovcem« na Gradu (nota bene: po večini ruski dijaki!) odpovedati stanovanje in da se pozove vlada, da jih izžene iz naše države. Večina občinskega sveta je priznala nujnost temu predlogu. Radovedni smo, kaj poroče z ozirom na ta »človekoljubni« sklep čimorodeče koalicije naša ljubljanska vlada. Ali bo trpela, da ljubljanski boljševiki postavijo na cesto bedne ruske dijake? Bomo videli!

Ljubljana — nov paradiz. Stojl, stoji Ljubljana, Ljubljana dolga, srečna, presrečna vas. V tej vasi ni ne bogatih, ne bednih, ne krivičnih in ne laži. Vse je srečno, zadovoljno, veselo, in vse vživa rasko življenje, ker je gospodarsonificirana dobrota in plemenitost. Celo mestni reveži so si opomogli tako, da zbirajo kapital za svoje potomstvo. In kako bi tudi ne, saj so mestni očetje poskrbeli za bogate vire dohodkov. Če se spozabiš in ostaneš v gostilni ali kavarni čez uro — taksa za mestne reveže, če greš na javno prireditve — tudi taksa za mestne reveže. Pa so razdelili dobri občinski očetje svoje varovanje na kategorije in skupine. Vsaka kategorija ima poseben žoldec in vsaka skupina je in pije po svoje. Enemu je treba mesečno 80 Din, drugemu 50, tretjemu 40 in tako dalje do 25, nazadnje pa so ugotovili, da je med mestno rajo celo taka prikazen, ki ne je in ne pije, temveč živi samo od blagodejne zavesti, da so na magistratu tako dobri in plemeniti očetje, češ saj tudi ptice ne sejejo in ne žanjejo, pa vendar žive. In so dobri očetje prisdilili tej prikazni 4 Din mesečne podpore, da ne bo zamere ne s te, ne z one strani. To je namreč socialno delo, ki se ga je mestna občina lotila z vso ljubeznijo in spretnostjo. Pa ni več neusmiljenega biča liberalnega kapitalizma, da bi švigal po ubogih mestnih delavskih parah. Vidimo mestne delavce, kako si belijo glave, kam bi s tolikim blagostanjem, kajti je res hudo, če človek že petega dne v mesecu ugotovi, da njegov žep ne ve, kaj so delate roke do prvega. V brezizjemnem osemurnem delavniku zasluži uradništvo in delavstvo glavnega mesta Ljubljana toliko, da namerava ustanoviti na lastne stroške letovišče za dobre mestne očete. Stanovajska beda je mahoma izginila. Čim je prevzela občinske posle zveza delovnega ljudstva, Če se okorajšil in oženil, si lahko prepričan, da boš praznoval srebrno poroko brez stanovanja. Tako temeljito so občinski očete omilili stanovajsko bedo. Končno so uvedli tudi poklicno gasilstvo, kar je zelo važno, da ogenj ni preveč ogrožen in

da lahko ugonobi to, kar mu pride pod roko. Vse za ljudstvo, pravi tudi »Slovenec«. In opisuje Ljubljano v taki svetli luči, da smo v velikih skrbih, kaj bo, če prečita ta slavospev ljudstvo po drugih mestih ter se začne v masah sediti v obljubljeni deželo — v Ljubljano.

Posvečenje zagrebške škola starokatoliške cerkve. Iz Zagreba nam javljajo, da je bil dne 24. t. m. v Utrechtu posvečen v škola starokatoliške cerkve prvi zagrebški škof Marko Kačigjera. Posvečenje je izvršil škof Kenizsky ob asistenciji številne duhovščine.

Spremembe v naši vojski. Vpokojni so častniki bivše avstro-ogrsko vojske: kapitan Rudolf Smola, orož. major Matija Rupčić, orož. kapitan Franjo Vidar, gradbeno-računski akcesist Dragotin Vrbinšak, nadinženir Ignac Erle in major Josip Jareb Jadranski. Imenovani so: za polkovnika podpolk. Milan Majcen, za kapitane I. razr. kapitan II. razr. Makso Kobler, Branko Kropček, Stanislav Debevec in Srečko Krušnjak; za rezervnega poročnika vojn. mornarice poročnik fregate Ivan Smerček; za tehn. poslovojo 2. razr. Ivan Volc.

Povišanje trošarine na alkoholne pijače. Na podlagi snovi v občinskem svetu sprejetega proračuna Mestne občine Ljubljanske se ima v kritje izrednih potrebščin povisati trošarina in sicer: na rum, Spirit in žganje od 5 na 20 dinarjev, na vino v steklenicah od 5 na 10 dinarjev in na pivo od 25 na 30 dinarjev.

Smrtina kosa. Umrla je večera po dolgi mučni bolezni v 29. letu ga. Ivanka Stojkovič, roj. Jarec, soproga g. Joška Stojkoviča in sestra mag. uradnika g. Janka Jarca. Pokojnica je bila narodnozavedna Slovenka, tihga, odkritega značaja, priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Zapuščila dve hčerki v nežni mladosti. Pogreb se vrši v četrtek dne 28. t. m. ob pol 17. iz Zelene jame št. 69 na pokopališču k Sv. Križu. — Blag ji spomin!

Najstarejši ljubljanski mešan umrl. Minoli teden je umrl na Bledu najstarejši ljubljanski mešan g. Ivan Gollas. Dosegel je šeststletno starost 91 let. Svoledobno je bil kantiner in hišni posestnik. Meščanstvo mu je bilo podeljeno leta 1871.

Draginja na živilskem trgu je neznosna. Za betvico salate ali špinate zahtevajo prodajalke takšne horecne cene, da se kupovalkam kar zavrti v glavi. Sploh so na tem trgu takšne cene, da si srednji sloj sploh ne bodo več mogli ničesar kupiti. Značilno je, da naraščajo cene od dneva do dneva, navijajo jih poljubno prodajalke a ni oblasti, ki bi jim gledala na prste. Kje je mestni magistrat? Svoje dni so obljubovali da odpravijo v Ljubljani draginjo. Kaj so storili? Manj kakor nič. Saj je danes draginja hušja, kakor je bila kdaj prej. Ljudstvo, ki se je dalo voditi za nos klerikalcem in komunistom, je jelo sedaj vendarle spregledovati in se obratati od teh svojih »osrečevalcev«, ki pač znajo široko odpirati usta, niso pa doslej storili za revnejše sloje prav čisto nič.

Zagrebška trgovska zbornica razširja svoj delokrog na Sušaku. Predsednik zagrebške trgovske zbornice, Industrijalce Arko je v izjavi novinarjem razložil načrte zagrebške trgovske zbornice z ozirom na novo stanje, ki se je stvorilo na Reki in Sušaku s sprejetjem rimskega sporazuma. Po tej izjavi ustanovi zagrebška trgovska zbornica na Sušaku ekspozituro v obliki urada. Urad se bo zavzemal za sušaške gospodarske interese. V njegov delokrog spada tudi organizacija tamošnjih gospodarskih krogov po zagrebškem vzoru. S tem pride pod pokroviteljstvo trgovske zbornice. Razven tega urada ustanovi zagrebška trgovska zbornica na Sušaku sušaško pomorsko sekcijo. Sekcija bo skrbela za pomorske interese. Zanimaterala bo širše kroge za splošna jadranska vprašanja, ki jih sedanja vlada radi pomanjkanja sredstev ne more prevzeti. Navedeni urad in sekcija postane važna gospodarska činitelja ne samo za Sušak, marveč za njegovo celo zaledje. Zagreb bo srečen, ako učvrsti preko teh ustanov svoje zveze s Sušakom. — Predsednik Arko izraža nado, da bosta obe mesti zadovoljni, zlasti ako se posreči akcija sušaških gospodarskih krogov, da se izgradi sušaška izvozna luka kot glavno izhodišče naše zemlje v širki svet.

Zanalce se vendar! Radi porasta dinarja bi morale naravno tudi cene padati. Toda o vsem tem naši javnost še prav nič ne občuti. To se pravi nekateri žanjejo uprav sedaj prav mastne dobičke. Najljubša moka št. 0-a stane 23.20 kron. In vendar se peccivo ozir. kruh prodaja po isti ceni, kakor pred meseci ko je bila moka po 28 do 30 kron kilogram. Cena goveji živini, svinjarn in zlasti teletom je zadnje čase prav znatno nazadovala in vendar so cene mesu skoro vedno iste. Vsega tega so krivi merodajni krogi, ker se nočejo zavedati svojih dolžnosti. Zganite se vendar!

Italijanski turisti pripravljajo izlet na Reko. Splošno italijansko turistovsko društvo organizira velik izlet na Reko. Izleta se udeležijo tudi zastopniki vseh italijanskih univerz. Po Italiji zbirajo prispevke za vpostavitve spomenika v znak odrešenja italijanskega mesta Reke.

Skandalozno pošne zveze v sev. Prekmurju. Pišejo nam: Na prosti Murska Sobota, Bogajnica in Murska Sobota, Stanjeveci, Petroveci, Hodoš je pošna zveza zelo slaba. Navajamo samo nekaj slučajev: Časopis, dnevnik dobiva ljudstvo šele čez 7 do 8 dni. Dogodil se je slučaj, da je prejela neka gospodična učiteljica zabol iz Maribora čez mesec dni. N. sol. vodstva v sev. Prekmurju dobivajo važne odredbe od okr. šolskega sveta iz Murske Sobote skoraj vedno tako pozno, da jim ni več mogoče ugoditi. Še slabša pa je pošna zveza na prosti Murska Sobota, Stanjeveci, Petroveci, Hodoš. Ali je to umestno, da je v tem naj-

severnejšem delu Slovenije pošna zveza tako slaba? Zato prosimo merodajno oblast, da se uvede redna pošna zveza tudi na prosti Murska Sobota, Stanjeveci, Petroveci, Hodoš. Če je mogoče naj vozi na tedi prosti majhen pošni avto, da bodo ljudje, ki so sicer dobri Slovenci, zadovoljni.

Stavka bančnih uradnikov na Dunaju. Po poročilu z Dunaja je bilo na večerajšnjem sestanku doseženo načelno zblizanje med bančnimi uradniki in bančnim sindrikatom. Položaj za sporazum je zelo ugoden in pričakujejo, da 3. marca t. l. preneha stavka in da uradniki nastopijo svojo službo. Stavka je pohnjava in splošno je prepričanje, da bo v soboto popolnoma končana. Sporazum bo dosežen v tem smislu, da se bodo blagajniške ure, ki so sedaj vveljale od 9. dopoldne do 14. popoldne, razširile za eno uro, t. j. do 15. popoldne. V nekaterih zavodih so se uradniki že prijavili za nastop službe.

Il. primorski ples. V soboto 1. marca se vrši Il. primorski ples. Vabila so razposlana; pomotoma izpuščeni naj blagovoljno javijo svoj naslov juristu Marcu, univerza. Odbor.

Celjske vesti. Organizacija vojnih invalidov v Celju priredi na pustni tork zvečer v gornjih prostorih aNrodnega doma plesno veselje s tekmo mask. — Iz pred sodišča. Pri zadnjem porotnem zasledanju v Celju je bil črninik Evgen Grünwald obsojen radi zlorabe oblasti na 3 mesece ječe, katero je v preiskovalnem zaporu že obsedel. V sled oritobže drž. sodnika radi preizkuse kazni je deložno sodišče sedaj obsodilo Grünvalda na 6 mesece ječe. Grünwald pa jo je medtem popiljal na Madžarsko. — Radi raznih goljufij, katere je izvršila v slovenijem krajem okraju radi lstege deliktja že predkaznovana 20 letna služkinja Marija Sotnik iz Ojstrice v Slovenijem krajem okraju je bila obsojena na 8 mesecev težke ječe. — Poziv stanovajske oblasti. Stanovajska oblast v Celju pozivlja ponovno stranke, ki so vložile v letih 1919. do vključno 1923 prošnje za doletitev družinskih stanovanj pa tudi tiste, ki jim je bilo v goriznanem času dodeljeno zasilno stanovanje, da obnovijo svoje prošnje po tiskovini, ki je na razpolago v stanovajanskem uradu. Pri stanovajanskem uradu se sestavlja nova evidenca prošnikov za družinska stanovanja in se bo v bodoče oziralo le na nove prošnje.

Slabo mleko. Pišejo nam: Prebivalci okoliša sv. Krištofa opažamo že delj časa, da se nam dovaža neka mleku le na videz podobna brozga. Bili so časi veliko resnejši kot danes, a je vendar sem in tja presenetila komisija posavske mlekarice ter jim preukazila njih mleko. Prosimo merodajne činitelje za od pomoč, da se tej manjvalci, da se prodaja voda mesto mleka, napravi konec.

Spejlat za ženske bolezni in porod. Dr. Benjamin Ipavc v Mariboru, Gosposka ulica 46. zopet redno ordinira.

Cevljarski prikoljavalni tečaj v Ljubljani namerava prirediti Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani pod vodstvom cevljarskega mojstra g. Steinmanna. Interesente, ki se žele tega tečaja udeležiti, naj se pisмено ali ustmeno prijavijo v pisarni urada, Dunajska cesta št. 22 najkasneje do 15. marca t. l., kjer drže glede obiska natančnejše informacije. Ker je za obisk tega tečaja že precej priljav priporočamo, da se mojstri in pomočniki čim prej javijo v navedenem uradu.

Polčajska kronika. Tekom večerajšnjega dne so prispele na policijo sledeče ovadbe: 1 radi tatvine, 1 radi goljufije, 3 radi kaljenja nočnega miru, 6 radi prekrščenja cestno-polijskega reda, 1 radi nevarne grožnje, 2 radi nočnih ekscesov, 1 radi lahke telesne poškodbe, 1 radi prestopka sanitarnih predpisov.

Prebrisan stonar. Pri gostilničarju Petru Vizjaku na Poljanski cesti je gostoval 26. t. m. neki neznanec, ki se je izdal za trgovca Nikolo Šata. Dobro je ledel in pil ter napravil za 450 D zapitka; nazadnje pa je izginil brez slovesa. — Požar. Danes okoli ene ure zjutraj je nastal v kuhinji stranke Kralj stanujoče pred Skofinjo, požar, katerega sta dva prispela gasilca kmalu ugasila. Vnel se je namreč tram, ki je preblizu dimnika. Škoda je neznatna. Pretepti. V gostilni Alojzija Cesarja na Ambroževem trgu je razsajal neki Rajko Kobald. Gostilničar ga je s pomočjo svoje žene postavil pod kap. pri čemur je Kobald razbil 125 D vredno šino in gostilničarjevi ženi iztrgal en uhan. Bil je aretiran. — Na Karlovski cesti je udaril trgovski pomočnik Val. Sturm mesarskega vajenca Janeza Jamnika tako močno po usti, da mu je izbil dva zoba.

Zeleznaka nesreča na Pragerskem. Dne 25. tm. sta na Pragerskem pri čuvajnici št. 1. skočila s tira dva osebnata vozova vlaka, ki vozi proti Čakovcu. Nesreča ni zahtevala nikakih žrtvev in je tudi materijalna škoda neznatna.

Razne nezgode. Karel Meršek, 16 letni sin poselnika iz Ravnika pri Blokah je našel dinamično patrono in je toliko časa razbijal po njej, da je eksplodiral. Na eksplodirali sta mu bila odtrgana dva prsta leve roke. — Francek Kramar 15 mesečni kleparjev sinček z Glinac pri Viču je zvrnil nase posodo vrele juhe. Deček je dobil težke opekline na vratu in po životu. — Oba poškodovanca sta bila prepeljana v ljublj. bolnico.

Izseljevanje v Brazilijo. Izseljenški komisariat v Zagrebu javlja: Vlada države Sao Paulo v Braziliji ima namen podpirati izseljevanje tujih delavcev v svoje kraje plantaž kave s tem, da izselencem, kateri se jih zde sposobni plača prevoz iz starega kraja do delodajalca. Razmere na teh plantažah kave so — navzlic redkim povoljnim vestem, ki prihajajo s kake stare fazende — take, da se mora naše izselence v vsakem slučaju opozoriti da se ne selijo v Sao Paulo. Izseljenči imajo silno naporno delo, ponajveč na planta-

žah kave, v nezdravi klimi in njihovi delodajalci — veleposesniki jim ob vsaki priliki utrgajo na plači take vsote, da si najmarljivoši delavec ne more prihraniti ničesar, temveč se mora celo pri gospodarju zadolžiti.

Iz raznih krajev države. Vojaški novine M30 K3 iz Stare Pazove je pri omenjeni postaji padel pod vlak, ki ga je povozil do mitvega. — V Sunji je bil aretiran cigan Anton Kovač, ki je najopasniji žepar v naši državi. Bil je v Subotici izobrist za voden vseh žeparjev in jih je poučeval v žeparskih trikih. — V Zemunu je nastal v Saterjevem mlinu 26. tm. požar, ki je trajal ves dan. Sele proti večeru je gasilec uspelo, da so ogenj omejili. Škoda znaša nad dva milijona dinarjev.

Agred in Margareta. Beogradski policija je prišla čedno dvojico Alfreda Scherzeria in Margareto Goldman iz Grada, ki sta se bavila z zelo plodonosnim poslom. Margareta se je pustila od kakega bogatega oženjenega moškega »zapeljati«, njen »mož« Alfred Scherzer pa jih je ponavadi zasledil pri intimnem ljubavnem odnošaju. In da ne bo škandalu, je moral bogati »zapeljavec« ponavadi plačati mastno odškodnino. Rafinirani trik se je obema prefrancem posrečil v Zagrebu, kjer je moral neki Zagrebčan plačati 10.000 Din odškodnino. V Beogradu pa sta poskušala oslepariti na isti način trgovca Biberja, ki jima pa ni nasedel, temveč je zadevo prijavil policiji.

Tihotapljenje naših izselencev v Zedinjene države. Izseljenški komisariat v Zagrebu javlja: V nekaterih lukah Južne Amerike, kot n. pr. v Buenos Aires, v Montevideo itd. se bavijo številni sleparji s tem, da navidezno priselencem raznih evropskih držav, da jih lahko preko ameriških doseljenških oblasti vtihotapijo v Zedinjene države. Mnogo naših izselencev z ozirom na težak zaslužek in nepovoljne razmere v Južni Ameriki nasede tem sleparjem. Izselenci se ukrcajo na brod potem ko so sleparji izročili znatno vsoto denarja. Na Indij sleparji zopet zahtevajo denarja, češ, da je treba pri tihotapljenju kupovati organi itd. Pri prihodu v Zed. države pa ostanejo uboge žrtve sleparjev na cedlu in doseljenške oblasti se priselence zapro, ali jih pošljejo nazaj od koder so prišli.

Zopet detomor. Iz Studenčnice pri Spodnji Hajdini na Stajerskem so 25. tm. potegnili iz vode truplo moškega novorojenčka. Preiskava je doznala, da je bilo dete živo rojeno. Brezsrčno mater zasledujejo.

Razprava proti Čarugi. Sodna preiskava proti Čarugi je v glavnem končana in se bo pričela razprava proti njemu še pred Veliko nočjo. Najpreje se bodo še ekshumirala trupla Čaruginih tovaršev, ki jih je dal usmrtili radi kršenja discipline. Nagrada za aretacijo Čaruge se razdeli tako: je narednik Stjepan Ralatinac prejme 23.000 dinarjev, desetnik Dimitar Mlivič 21.000 dinarjev, narednik Josip Dronjak 17.000 Din in ostali orožniki Dlesk, Pjevac, Krušević in Pampa ter dva stražnika iz Vinkovcev prejmejo vsote do 6000 Din. Več orožnikov dobi tudi manjše nagrade.

Straten samotar v Ostleku. V Ostleku je večera 26. t. m. izvrši vpokojeni redar Adam Munk stražen samotar. Šel je na postajo in je položil svojo glavo med odbijajočega vagonov. Vlak je imel haš odpeljati in ko je privozila lokomotiva, ki se je imela vlaku prikloniti, so odbijali vagonov naravno nesrečno popolnoma zmečkali glavo. Vzrok tega dejanja ni znan.

Proces proti kapetanu Carliero. To dni se prične v Beogradu proces proti francoskemu kapetanu Carliero, ki je obtožen umora trgovca Isidra iz Svice. Ko je Carlier zaznal, da pride pred razpravo, je postal zelo vesel in je prosil, da se mu dovolj urediti njegovo toaleta. Koncil si je fine hle rokavice za 200 Din in si dal očistiti obleko. Ozkivale hoče s svoje eleganco in finostjo imponirati sodišču. V Beogradu, kakor tudi med Svicarji, nahajajočimi se v mestu, vlada za proces veliko zanimanje.

Vremenska napoved. Dunaj, 26. februarja. Uradna vremenska napoved za 27. tm.: Pretežno oblačno, sneg, trajen mraz, zapadni vetrovi.

Telefon Beograd — Ljubljana pretrgan. Danes dopoldne ves čas je bila zopet pretrgana direktna telefonska zveza Ljubljana — Beograd.

Mleko. Združene mlekarne, Votnaška ulica, nasproti beletske vojašnice, sprejemajo zopet in to do 15. februarja nove abonente za mleko, ki se dostavlja z vozni dneвно na dom in to v poljubni množini. Garantirano se za popolnoma sveže, čisto pasterizirano mleko s ca 3,5% tolstosti. Naroda se lahko tudi telefonirajo, št. 446.

Najcenejše in najnovije obleke se dobijo samo v Selenbergovi ulici št. 3 pri Gilar & Mejad.

»Veliki pusti kosro« v Ljubljani. Slavčeva maskarada 2. marca t. l.

Kino „Ljubljanski dvor“
25., 26., 27. februarja
Gospodična - gospa
v glavni vlogi dražestna Ica Lenkeffy
z najmodernejšimi, različnimi toaletami.
Krasne slike morske obali Benetk in
lepe, čiste narave.

Gospodarstvo.

Dr. Fran Windischer:

ORGANIZACIJA IN DELO TRGOVAČKE OMLADINE.

V agrarni Srbiji je nacionalnemu trgovcu vršiti važno vlogo. Razmeroma hitro se je v Srbiji razvil številni in sposobni trgovski stan. Srbi veljajo za dobre trgovce. Prepričanje, da je za dobrega trgovca, poleg praktične izvežbanosti v trgovini, potrebna teoretična splošna in strokovna izobrazba, je v Srbiji že okoli leta 1880 privedlo do osnovanja »trgovalne omladine«.

Ustanovili so jo kot posebno prostovoljno organizacijo trgovskega stanu, katerega si je stavila za lepo nalogo, skrbeti za smotreno gojitve kar možno vsestranske izobrazbe trgovskega podmiadka. Začelo se je gibanje v Beogradu, kjer se je leta 1880 kot prva ustanovila »Beogradska trgovalna omladina«. Iz malih početkov se je razpredla ta stanovska organizacija. Skrbeli so za čitalnico in knjižnico, katere je imela ob pričetku vojske 6000 knjig. Osnovala se je potem šola, katere namen je bil nekako tako kakor v naših trgovskih nadaljevalnih šolah, skrbeti za pouk trgovskega naraščaja, trgovskih pomočnikov in trgovskih vajencev. Iz skromnega početka je ta organizacija rasla po svojem obsegu in po svoji delavnosti. Lepi vzgled je vnevali trgovci v drugih krajih in osnovali so se polagoma trgovalne omladine tudi po drugih večjih krajih. Organizacija sloni na prostovoljnosti. Člani se redni, podporni, častni, veliki in mali »dobrotvorci«. Leta 1885 je bila osnovana trgovalna omladina v Valjevu, leta 1889 v Sabcu, leta 1890 v Kragujevcu in Požarevcu, leta 1891 v Nišu, leta 1892 v Užicah in v Novem Sadu, leta 1894 v Kruševcu in Zaječarju, leta 1898 v Arandjelovcu. Potem so sledile druge. Velika doba dolgotrajnega bojevanja za svobodo je seveda neugodno vplivala. Snovanje novih se ni moglo nadaljevati in že obstoječe so trpele. Po prevratu je bilo ustanovljenih dokaj novih v srbskih krajih, a tudi v krajih preko Save. Lansko leto je obstojalo že 46 trgovalnih omladin. Na skupščini Saveza 20. decembra 1923 je bilo poročilo o 33 omladinah. Žarišče in izhodišče tega važnega vzgojvalnega dela je Beogradska trgovalna omladina. Tudi ona je mnogo trpela za časa vojne. Njena knjižnica je bila popolnoma uničena. Po vojni je začela z novim delom in ima sedaj že zopet 880 knjig v knjižnici. Sedaj šteje 1451 rednih članov, velikih dobrotnikov 13, dobrotnikov 1141, častnih članov 35. V šoli je 1718 učencev v 27 oddelkih. Poučuje 35 učiteljev. Leta 1922 je imela dohodkov 1.956.000 dinarjev, izdatkov 1.976.000 dinarjev. Ima svoj dom v Beogradu.

Leta 1922 so osnovali »Savez trgovalnih omladin« in so vanj privedli tudi »Trgovalno-zanatijske omladine«, ki obstoje na primer v Sarajevu, Užicah, Kosovski Mitrovići. V delu trgovalne omladine je sproti interesu in zistem. Za tem stremi organizacija, da se vrši prosvetno in vzgojvalno delo kolikor možno po enotnem načrtu in na temelju enotnih pravil. Organizacija je prostovoljna in je doslej vzdrževala šole in druge naprave ob svojih sredstvih. Leta 1922 stoprav so potkuzili prvič dobili podporo od trgovskega ministrstva za omladinsko šolo, ki je v Kraljevu prišla v zagredo. Bili so odklonjeni, ker ni bilo budžeta. Za budžet 1923-1924 je predvidena vsota 50.000 Din v pomoč šolam trgovalnih omladin. Podpora je malenkostna, ako se vzame v obzir, da je bilo preteklo leto že 23 omladinskih šol s 5000 učenci. Začetek v Budžetu je res skromen, ali led je prebit. Beogradska trgovalna omladina izdaja svoj list, je to tudi pri nas vrlo dobro znani in čitalni dnevnik »Trgovinski glasnik«. Tudi trgovalna omladina v Skoplju, ustanovljena leta 1919, izdaja že svoj list »Privredni glasnik«, ki je na glasno kot najboljši list v Južni Srbiji. Trgovalna omladina v Leskovcu izdaja tudi svoj organ, je to lepo urejani »Leskovski glasnik«. Trgovalna omladina v Nišu, ustanovljena leta 1891 izdaja lepo urejani »Privredni list«. Tudi trgovalna omladina v Bitolju izdaja svoj list. So to strokovni organi, kateri se trudijo, da informirajo trgovski svet o trgovskih stvareh pa tudi o splošnih novicah. Mnogo teh omladin ima svoje domove. Imovina se nabira z doneski članov, darili in volili. Priznati se mora, da je pripravljenost in poštenost velika v kupčijskih krogih. Organizacija ima, kakor naša trgovalna matca »Merkur«, sprti svojih idealnih stremiljenj mnogo simpatij v narodu.

Iz poročila na obnem zboru »Saveza trgovalnih in trgovalno-zanatijskih omladin«, decembra meseca 1923 je razvidno, da ima Savez sedaj 5716 rednih članov, 1504 podpornih članov, 2713 dobrotvorov, 86 velikih dobrotvorov in 126 častnih članov, skupaj 10.144 članov.

Omladinskih šol je 23 in znaša število učencev 4815, poučuje pa 173 učiteljev.

Uprava Saveza se trudi za to, da se učni tečaj vsi na enotnem temelju, da se pouk vrši po istem učnem načrtu in da je ista učna doba. Beogradska šola posebno slavi. Po priporočilu Saveza naj se vrši pouk ob nedeljah in praznikih, ko so prodajalne zaprte. Savez ni prijatelj večernih šol, ker so učenci utrujeni od dnevnega dela. Le izjemoma se sme pouk vršiti tudi zvečer. Učni predmeti so: Srbski jezik, računstvo, lepništvo, knjižovedstvo, kontornarska dela, narodna ekonomija, nemščina, crnistvo, poznavanje robe, trgovski zemljepis s prometom, trgovsko, menično, konkurno in državljsko pravo. Učna doba naj traja 6 let in naj bodo štiri nižji in dva višja oddelka. Obisk nižjih oddelkov je obvezen, v višjih fakultativen. Po potrebi je otvariti pripravni razred za nepismene učence. Priporočajo se učne knjige, ki so v rabi v šoli beogradske trgovalne omladine.

Prizadevanje trgovalne omladine ima lege uspehe, osobito v Beogradu je delo

plodono in obsežno. Razume se, da mora ta zasluzna organizacija premagati tu in tam zlasti v početku velike težave. Ne glede na denarne stroške ji delajo velike težave v mnogih krajih nezobrazeni trgovci sami, ki nimajo smisla za to, kolike vrednosti je trgovski podmiadek z dobro teoretično izobrazbo za trgovino in za celo narodno gospodarstvo. Savez odločno in zavestno nastopa proti zastarelim nazorom in sebičnosti ter dobiva tudi pri ministru za trgovino in socialno politiko pomoč v svoem nelahkem prizadevanju. Trgovalna omladina, prostovoljen pokret na prednega srpskega trgovstva, se ne plači klicati na pomoč tujih oblastev in zakona proti trgovcem, ki se upirajo izobrazbi svojih uslužbencev. Oporo daje prizadevanju trgovalne omladine zakon o radniam, to je srbski obrtni red v čl. 126. 139 in 157. Predsednik Saveza je sedaj g. Mitrović Milislav v Beogradu. Našim trgovcem in izobražencem, ki prihajajo v Beograd, svetujemo da si ogledajo ustroj in naprave beogradske trgovalne omladine, ki po pravici slavi po svojem premilenem delu na prosvetnem polju za trgovski podmiadek.

— z Cene žita stalno padajo. Od 30. jan. do 19. tm je padlo od 350 na 30 Din. Ta pojav je zelo važen, zanimiv in dokazuje, da se naše ekonomsko stanje stabilizuje. Zanimivo pa je tudi dejstvo, da cene kruha ostajajo iste in naj žito pada kakor hoče. Je pač to eden izmed paradoksov in neverjetnih, nenaravnih pojavov, ki jih opažamo v povojnem gospodarstvu. Predaleč bi nas dovedlo razmotrivanje teh nenaravnih, pa vendar možgih in zelo rafiniranih mahlnacij, za katere bi se pač morali zanimati poklicni krog in faktorji. Je sicer težko in težavno spuščati se v

boj s to trdno žitno falango v naši državi. Kedo se ni alšal o vseh različnih sužnih konzorcijih, znajo vkljub polnim magacionom, vkljub dobri letini, vkljub tuj, inostranski konkurenciji svoje žito in žitarice tako obračati, včasih zapirati, včasih odpirati, da barometer žitnih cen ne pada in ne pada, marveč stoji lepo visoko in, če le in kadar kolikaj mogoče, sileže višje, če tudi za kratek čas. Potem pa slišiš ne vemo, kakšne argumente vse, za ta paradoksalni fenomen, da je Rusija zaprla meje, da Amerika draži, da Romunija čaka s izvozom itd. Seveda kruha je treba povsod in za vsak želodec, tudi in der kleinsten Hütte, če naj porabim ta znani izraz. In baš s to »obzno« se računava neusmiljeno, skoro nečloveško med producenti, oz. med velikimi pšeničarji, ovsarji, koruzniki itd. Radovedni smo, če se jim bode tudi letos ta njihova »kampanja« posrečila! Ker pa skoro ni več mogoče tajiti, kar piše in ve ves svet, bode letos vendarle tudi pri nas — upamo — žitna konkurencija naravna brez umetne hausse tendence. Tedaj pa se mora pocieniti tudi kruh. In kadar se pocieni kruh, bi imele in konečno morajo pasti tudi blagovne in delavne cene.

— Novosaška blagovna borza 26. febr. Na produkti borzi notirajo: Pšenica hačka, 79.80 kg, 2 % dupl. kasa, 5 vag. 335—337.57 79.80 kg, 2 %, dupl. kasa, 3 in pol vag. 335, 79.80 Klenak, 25 % 5 vag. 317.50, sremška, 80-81 kg, 2 %, 2 vag. 335 ab Zenta 79.80 kg, dupl. kasa 4 vag. 332.50, koruza hačka, dupl. kasa 6 vag. 250, za marc-april dupl. kasa 28 vag. 252.50—255, za april-maj, 15 vag. 260 sremška 5 vag. 255 fižol hački, 1 vag. 685, moka hanatska št. 6, 3 vag. 300—310, otrobi hački, 1 vag. 190. Tendence neizpremenjena.

To in ono.

VELIK NAPREDEK V POMLAJEVALNI METODI. Operacija italijanskega profesorja Marro.

Znani pariški pomlajevalec ljudi Voronov je bil pred kratkim v Italiji. Bil je v Rimu in Milanu od učencakov proslavljen in v narodnem gledišču se je v okvirju klavnske predstave vršila veseloligra v kateri središču je stal pariški zdravnik. Iz Turina prihaja sedaj vest, da je dr. Voronovo bivanje v Italiji, njegova predavanja in posvetovanja z njegovimi italijanskimi tovariši dovedlo do razveljavega rezultata. Rimski profesor Marro je izvršil v Turinu tri pomlajevalne operacije, ki na polju kombinirane Voronov-Steinachove metode pomenijo velik napredek.

Profesor Marro se že daji časa bavi s studijo pomlajevalne metode. V nasprotju s Steinachom in Voronovom je posvečal Marro manj pazljivosti seksualnemu pomlajenju, kot pa spremeljalnim pojavom, ki so bile po Steinachovi metodi na operancu ponavadi opazovani. Posvetil se je v prvi vrsti dosedaj zanemarjenim opazovanim pomlajevalnim pojavom, ki se sicer običajno sopojavljajo, vendar niso spolne narave.

Sredstev operacij, ki jih je Voronov v Parizu izvršil preteklo leto, so bile izvedene večinoma na osebah, ki so se vsled starosti ali nezgode odločile podvržeti se Voronovi operaciji le z ozirom na spolno omlajenje.

Koristne posledice Voronovega prenešenja žlez, so bile opaziti tudi v drugih pojavih, ki jih je Voronov večkrat opisal. Tako na pr. v ponovni rasti las, v povečanem veselju do dela, v delazmožnosti itd.

Sedaj je prof. Marro v Turinu prvič izvršil operacije, s katerimi je dosegel pri izločenju spolnega pomlajenja novo ožvljenje celokupnega organizma. Prvi pacient itali. prof. je bil 72 letni starček, ki je trpel na zelo napredujoči arteriosklerozni in na mukopolni asthmi. Drugi pacient je bil neki 12 letni deček, ki je duševno in telesno zelo zaostal. Za nekaj mesecev po operaciji so se pokazali veliki uspehi Voronove kure. Starčka ni več mučila tako zelo asthma in arteriosklerozna ni napredovala. Še bolj čuden pa je bil rezultat pri dečku, ki se je po operaciji v nekaj mesecih bolj razvil, kakor tri leta pred njo.

Tretja operacija profesorja je radi tega vredna posebne omembe, ker slednji v tem slučaju ni prenesel žleze opice na človeka, kakor je to delal Voronov, temveč je z enega človeka prenesel žlezo na drugega. Bila sta tu dva slučaja, ki sta po čudnem naključju eden drugega izpopolnjevala. Eden pacientov je trpel na seksualni hipertrophiji, drugi na spolni manjvrednosti. V nekem intervjuu v milanski novinarjem je izjavil prof. Marro, da smatra tudi prenešenje ledic mogoče in bo v kratkem izvedel silčno operacijo.

ČUDEZI AMERISKE TEHNIKE

Ameriška industrija porabi vsako leto kolosalne količine premoga, nafte in gazolina in to je že davno vzbudilo bojazen, da utegne usahnit naravni virelec teh žalog. Posledica te bojazni je vladino prizadevanje, da se potom izkoriščanja vodnih sil pridobi čim več električne energije. Najprej so začeli Amerikanci utilizirati Niagaraški vodopad, kmalu pa jim tudi to ni zadostovalo. Izkoriščati so začeli ogromne količine vode v podnožju Kaskadnega pogorja in Sierra-Nevade. Naravne okoliščine so bile zelo ugodne, karisti voda se je nahajala zelo visoko in treba je bilo samo normirati nje tok in padec s pomočjo jezov, odvodnih predorov in velikih električnih central, kar je seveda zahtevalo več sto milijonov dolarjev.

Toda tudi s inancnega stališča je šlo delo izpod rok, kajti ogromni kompleks zemlje v zapadnih ameriških državah so predstavljali brezvodne pustinje, kjer ni nihče živel, pa tudi kolonizacija je bila nemogoča dotle, dokler ni bila napeljana v te kraje voda. Ko pa je voda namočila to mrgvo zemljo, je zavladalo povsod pravo

blagostanje. Zemlja je postala tako rodovitna, da je vlada z lahkoto zbrala potrebna denarna sredstva za regulacijo vode in druge tehnične naprave. Najbolj živahno se je vršilo od leta 1900—1923. Kakšne uspehe je dosegla ameriška tehika v tem razmeroma kratkem času, je razvidno iz nastopnih statističnih podatkov:

Potom umetnih naprav je napeljana voda, ki namaka nad 20 milijonov arov (približno 9 milijonov ha) zemlje. Sestavljeno so že načrti za utilizacijo in namakanje nadaljnih 30 milijonov akrov. Za to kolosalno delo je potrebnia vlada nad 1 milijardo dolarjev. Na ta način pridobljena električna energija znaša nad 12 milijonov konjskih sil. Tekom prihodnjih petih let pa hočejo Amerikanci pridobiti za milijardacijo zemlje še 11 milijonov konjskih sil. Naprave za take količine vode so seveda kolosalne. Naj omenim samo Elephant Butte na Reki Rio Grande. To je jez, visok 310 in debel 280 futov, ki tvori jezero čigar dolžina znaša 40 milj. vode je v njem nad 400 milijonov m³. Druga taka naprava je v Rosevelt Dama v državi Arison, visoka 280 in debela 165 futov. Površina jezera, ki ga tvori ta jez znaša 100 km². Vode je v njem okrog 200 milijonov m³. Ta voda namaka s pomočjo moderne napeljave 5 tisoč barem, Nad 200 tisoč akrov zemlje je bilo pred 20 leti zapuščene, ker ni bila ugodna za poljedelstvo. Zdaj pa te tako rodovitna, da se cenj vsakoletna letina nad 18 milijonov dolarjev.

Vse to pa je le senca v primeri s pravkar pričeti napravami za utilizacijo reke Kolorado in njenih pritokov. Jez na tej reki bo 800 futov visok 500 futov dolg v spodnjem premeru pa bo meril 200 futov. V jezeru, ki bo nastalo po utilizaciji reke Kolorado, bo več trilonov m³ vode.

VERSKA BLAZNOST IN NJENA TRAGEDIJA.

19 letni diak Frank Mac Dowell je bil aretiran v St. Petersburgu v Floridi, obtožen da je ubil svoje dve sestri, očeta in mater. Pri zaslišanju je izjavil, da je pred letom dni vstopil v sobo svojih sester, stari 16 in 17 let ko so spali, da je polil postelji s petrolejem in ju zažgal. Nihče ni vedel takrat, kdo je zagrel žolcin, zato pa so obdolžili po stari navadi črno prebivalstvo. Tudi aretiranih je bilo nekaj črncev. Te dni pa sta bila najdena mrtva oče in mati omenjenega dijaka. Ustreljena sta bila z revolverjem. Bil je pa težko ranjen pri tem tudi sin in ko so ga zaslišavali, je rekel, da je neki neznanec udri v hišo in ga ranil. Pozneje je je izjavil, da se je ranil sam z namenom, da bi odvrnil od sebe vsak sum. Ko so mihdega fanja nadležje izpraševali in opazovali, so prišli do prepričanja da trpi revež na verski maniji. Svoji sestri je usmrtil za pokoro za greh, ker je grdo preklinjal, ko je bil star 12 let. In sedaj je ustrelil starše, da bi se tako maščeval žolcin, izvršen nad sestrami. Dowella pošljejo v blaznico.

ZAVAROVANJE PROTI ZAPOROM.

Zavarovalni agenti v Ameriki ne marajo, marveč raztegujejo zavarovanje na vedno širša polja. Pred kratkim se je pričelo zavarovanje proti škodam zakona, sedaj so prišli na dan s mislijo zavarovanja proti škodam zaporov. Policija v Združenih državah je prišla nasled družbi, ki zavaruje svoje klijente proti zaporom. Kadar pade kak tak zavarovanec v roke pravice, le ravnateli družbe takoj o tem obveščeni in dotični zavarovanec dobi v zapor nemudoma denar za prekrano in za svojo obrambo. Cene za tako zavarovanje so precej visoke in se ravnaio po vrsti tveganja, s katero se bavi zavarovanec. Oblike tega zavarovanja so razne: plačuje se podpora družini aretiranca ali pa se zagotovi določeni znesek za prepreženje zavarovancu, kateri se mu vplača, ko pride na svobodo. Klienti te družbe morajo biti vsi tatovi po poklicu. Izključeni so kleptomanski dietantje. Pravijo, da poslovanje te družbe sijaino uspeva. Zgodilo se je, da je pred kratkim eden njenih blaginjkov pobegnil, kakor kak drugi pošast blaginjak.

Najnovjša poročila.

ZA SPORAZUM MED ITALJANI IN PRIMORSKIMI JUGOSLOVENI.

— Trst, 27. februara. (Izv.) »Edinost« poroča, da je tržaški prefekt Crispo Moncada pozval odposlanstvo političnega društva »Edinost« k sebi in je prosil naj pomaga, da se pogodbeno prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo uresniči tudi v vsem čustovanju in delovanju obeh narodov. List pripominja k temu povabilu: »Gospod prefekt je lahko uverjen, da bodo z naše strani silnili besedi, ki jo je naše odposlanstvo dalo g. prefektu, tudi primerna dejanja... Na naši strani volja najboljše, naj se tudi na drugi strani pokaže taka blaga volja. To je naša iskrena želja.« Temu prefektovemu vabilu so se odzvali v imenu političnega društva predsebnik dr. Josip Wilfan in odbornik dr. Edvard Slavik in dr. Mirko Vratović.

ITALJANSKI POSLANIK V MOSKVI.

— Rim, 27. februara. (Izv.) Po poročilih iz Moskve je večeri italijanski poslanik grof Menzoni izročil Kalininu akreditivna pisma v prisotnosti komisarija zunanjih zadev, Cicerina Kalinin je izrazil nado, da bo hote oboje državi uspešno od-lovali v oboje državi zadvoječih mednarodnih vprašanjih.

PRITISK ANGLIJE NA NEMČIJO RADI VOJASKE KONTROLE.

— Pariz, 27. februara. (Izv.) Oficijelno potrjujejo poročilo o notni angleške vlade francoski v zadevi poostri-tve vojaške kontrole v Nemčiji. Nota je bila izročena vojaški medzavezniški komisiji v Versaillesu. V diplomatičnih krogih je nota vzbudila veliko pozornost. Nota, ki jo je bil večeraj izročil angleški poslanik Poincaraju, naglašajo potrebo kontrole nad oboroževanjem Nemčije. V Londonu je napravil neugoden vtis draždanski govor nemškega zunanlega ministra, ki je z drznostjo napovedoval, da bo Nemčija kmalu dobila svojo vojsko, brodovlje in kolonije.

MACDONALDOVA ZMAGA V ZBORNICI.

— London, 27. februara. (Izv.) Svojo pozno je poslanska zbornica razpravljala o nezaupnici liberalne stranke vladi v takozvanem poslanskem vprašanju, ko so lokalne oblasti v londonskem predmestju izplačale višjo, kot po zakonu določeno brezposelno podporo. Ministrski predsednik je zmogovito odstranil vse težoke in pregan grozeči vihar, bližajo se njegovi vladi.

Borzna poročila.

Zagrebske borze danes nismo prejele. INOZEMSKÉ BORZE. Dinar v Curihu 7.20. — Curih, 27. febr. Današnja borza: Beograd 7.20 den., Berlin 1.27, Milan 24.00 bl., London 24.82 bl., Newyork 5.77 den., Pariz 24.30 bl., Praga 16.75 bl., Dunaj 0.00815 den., Amsterdam 215.60. — Trst, 27. febr. Predborza: Beograd 28.95—29.05, Dunaj 0.0325—0.0328, London 90.55—90.75, Pariz 97.75—98, Praga 67—67.25, Newyork 23.05—23.10, Curih 399—400, Bruselj 84—86.

KINO IDEAL predvaja od 28. februara do vtevi 2. marca.

— Vihar — Drama v 5. dejanjih, v glavni vlogi H. e. Peters. Krasni naravni posnetki, moč viharja, lavine, gorski požar in drugi senca tionečni prizori morajo očarati se tako razvitega kinoobiskovalca. Prednaznanilo: — Beneška kurtizana —

Orobiz BREZPLODNEŽ.

Kitaški cesar je šel iz svoje palače in potoma zaide v kuhinjo, kjer je kuhar vrtil na raznu pečenko. Kuhar ni poznal cesarja in je mislil, da je le navaden sluga mu veli: »Et, ti — pomagaj mi vrteti!« »Zakaj pa ne?« odgovori cesar, pristopi in vrtil. Ker pa ni razumel težke umetnosti vrtenja in bil precej neroden mu je pečenka zdrsnila v žerjavico. »Ti si klada, ničesar ne razumeš!« zakriči razjarjen kuhar. »Otvoro!« odgovori z zasmehom cesar, to mi je znano in se teza zavedam, drugače bi me ne postavili za cesarja Kitaške. * Točnost. Koncem januarja je prihitel v železniško ministrstvo hrzi sel od postalnega načelnika z hrzolavko, da je neki vlak dospel ob pravi uri v Bruselj. Spetkeja je vsakdo misli na slab dovpi. Ali polzvedbo so dokazale, da je obvestilo istinito. »L'Horizon« poroča, kako si v ministruvstvu be-ljko glave, da bi dognali vzroke tako neobičajnemu dogodku.

Turistika in sport.

— Ljubljanski smotni klub, Opozoriamo vse žilne spornike na današnje redno letno skupščino, ki se vrš. danes zvečer ob pol 9. pri Mraku v običajnim dnevnim redom. Udeležba obvezna.

Poizvedbe.

— Zamenjan klubnik. Pomotoma s m rne 25 tm. dopolnje v neki pisarni v mestu zamenjal svoj črn-pišasti klubok s znakmo Ljubljanskega veleselma, za enaki črn-pišast klubok s znakmo V. P. — Ker sem bil v večih pisarnah, nevem kje sem zamenjavo izvršil. Zamenjani klubok je v pisarni Trnovski pristan 14 na razpolago.

Zopet velikanski film v Kino Matca od 28. febr. do 2. marca t. l. Beneški Fornaretto Ljudska legenda iz preteklosti Beneške. Predstave ob delavnicah ob 4., pol 6., 7., pol 9. V nedelo ob 3., pol 5. 6., pol 8. in 9.

Julijska Krajina.

Jugoslovenska kandidatura v Primorju. Tržaško politično društvo »Edinost« je sklicalo na nedeljo, 24. t. m. se-stanek zaupnikov, na katerem naj bi se bile končno veljavno določile jugoslovenske kandidature za volitve v rimski parlament. Do te določitve pa ni prišlo. Bilo je že, kakor da nai naš narod v Primorju pristopi k volilnim žaram razbit na dve strani, v boju sam s seboj. V zadnjem trenutku pa je vendar nad vsemi nasprotji zmagala narodova zavest.

Ob načelnem pogoju, da se za sedanje volitve določeni vrstni red na kandidatski listi vstevši tudi nosilca liste, preobrne pri prvih naslednjih volitvah, se je določila naslednja kandidatska lista, ki se predloži pristojni oblasti.

- 1. Nosilec liste: dr. Josip Wilfan, odvetnik v Trstu, bivši državni poslanec, predsednik političnega društva »Edinost« v Trstu.
2. Dr. Engelbert Besednjak, glavni urednik »Goriške Straže«, predsednik političnega društva »Edinost« v Gorici.
3. Dr. Ulrike Stanger, odvetnik v Opatiji, tudi državni poslanec.
4. Dr. Stojan Brajša, odvetnik v Gorici, predsednik »Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri«.
5. Inž. Podgornik, agrarni strokovnjak v Gorici.
6. Dr. Josip Bitežnik, tainik političnega društva »Edinost« v Gorici.
Na način se zastopani obe strui, sednijaška in »krščansko-socialna«, po treh kandidatih in sicer po vrstnem redu 1, 3, 5 in 2, 4, 6, kar je v zmislu omenjenega načelnega pogoja pri naslednjih volitvah preobrne.
Naš narod tostran in onstran državne meje mora sprejeti te rešitev z najskrenejšim zadovoljstvom. Enotna kandidatska lista, enoten nastop, enotna fronta, enotna zmaga!

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMSEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

Mednarodni vzorčni veleseljem v PRAGI od 16. do 23. marca 1924. Najugodnejša prilika za nakup vsakovrstnega blaga, ki je razstavljeno v 17 skupinah. — Nad 2000 razstavilcev. — Izredno potovalno ugodnosti. — 33% popusta na českoslovaških felez-nicah, veljavno tudi za brzovlake. — 75% znižani vizum za potni list. — Poizvedbe in legitimacije daje: Českoslovaški konzulat Ljubljana, Breg 8. Aloma Company d. z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3.

Ivanka Stojković
roj. Jarec

danes po daljši mučni bolezni v 29. letu starosti preminila.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek, dne 28. februarja ob pol 5. popoldne iz hiše Zaloeti, Zelena jama št. 68, na pokopališče k Sv. Križu.

Mošte pri Ljubljani, dne 26. februarja 1924.

Zaloga rodina: Stojković, Jarec, Stamač, Račevca.

Proda se 68 smrek in 134 hoj

pol ure od postaje LOG na vrhniški železnici v ravlini. Drevesa so raznovrstna. Poizve se pri Janke Korčman, Bevke št. 51. Ponudbe se vnosijo na naslov: Fran Tavčar, Breg št. 8, Ljubljana. 1405

Trboveljski premog in drva dobavlja

Družba ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8

Plašilo tudi na obroke.

Telefon 220 272

„Color“,
najboljša, neškodljiva BARVA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

STEZNIKE
(mederice)
po šivni meri priporoč

Ana Kutter
Dunajska cesta 6-H
v hiši lekarnice Piccol.

Josip Petelin
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo za veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanice, gumba, šipe, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srtnice, čevljarke in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Potreba točna.

POZOR PLESALCI!
Partije, krevete, rokavice itd. po znatno znižanih cenah

pr
A. Šinković nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mostni trg 16.

NE ZARUDITE PRILIKE!

Zaloga klavirjev in pianin
na boljših tovarnih Escondorfer, Czanka, Ehrbar, Böhm, Schwalhofer, Originali Stigl. itd.

Tudi na obroke. Tudi na obroke

Josipa Kolar, roj. Dolenc, Ljubljana,
Hilberjeva ulica številka 5.

PISALNI STROJ IDEAL „C“
Din 6000

FRANC BAR, PISALNI STROJ
CANKARJEVO PISARSTVO 5.

TELEFON 407. TELEFON 407.

„ELIN“
Družba za elektr. industrijo d. o. o. z.

Gradi električne centrale in naprave. Velika zaloga motorjev in električnega materiala. Cena izredno nizka. Potreba točna. Na željo poslati literaturo brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. — Tel. 22.
MARIBOR, Veitštr. št. 11. — Tel. 239.

Gospodinska in kuhinjska posoda in orodje iz pločevine, pločevinastega emajla in lesa. — Alpaka, solingenske jeklenine, ščetarsko blago.

Prvovrstna specialna nadrobna trgovina za gospodinsko in kuhinjsko posodo in orodje z velikimi prodajalnici in skladišči v sredini Beograda, z najbolje organiziranim in uvedenim oddelkom na deželo, ki da vso Staro Srbijo dvakrat na leto prepotovati, želi v svrhu razširjenja nadrobne trgovine in povečanja oddelka na veliko stopiti v interesno zvezo v obliki komisijske dobave ali oddaje glavne zastopništva za Staro Srbijo s komisijako zalogo pod ugodnimi pogoji ter ob točnem obračunavanju. Vpoštev pridejo samo firme, ki morejo glede na kakovost in cene konkurirati, vedno točno dobaviti in ki jim je na velikem, bolj in bolj se množecem prometu. Hitre ponudbe pod „INTERESNA SKUPNOST“ na anončno firmo Aksantijević & Pileman, Beograd, Skoplanska ulica.

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Avstr. tvornica lodna
išče dobro uvedenege
zastopnika za Jugoslavijo

če mogoče s sedežem v Ljubljani. — Cenjene nemške ponudbe pod „DOBRO UVEDEN“ Z 307-1372“ na upr. Slov. Naroda.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVA Din 17.500.000—

∴ Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ∴

Brzojavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUZNICE:
Maribor
Novo mesto
Radek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:
Konjice
Moča-Dravograd

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše pa Din 5—

Za odgovore uprave naj se prikaže 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

Službe

Prodajalka
s večletno prakso išče službe. — Ponudbe pod Zanealjiva/1454 na upravo »Slov. Narodae.“

Prodajalka, ki bi bila smožna voditi tudi računsko knjigovodstvo, se sprejme takoj pri tvrdki Kenda, Ljubljana. 1487

Knjigovođa, trgovsko naobražen, se sprejme takoj. — Ponudbe pod »Reduciran 1488« na upravo »Slov. Narodae.“

Potnik po Sloveniji s pisarniško izobrazbo sprejme takoj večja tvrdja. — Ponudbe pod »Potnik/1459« na upravo »Slov. Narodae.“

Modistinja, prvovrstna moč, želi primernega mesta. — Ponudbe pod »Modistinja/1477« na upravo »Slovenskega Narodae.“

Natakarski vajenec, pošten in marljiv, — se sprejme za večjo restavracijo v Ljubljano. — Naslov pove uprava »Slov. Narodae.“ 1463

Pisarniškega vodjo sprejme agencija v Ljubljani. Prednost oni, ki polože kavčijo. — Ponudbe pod »Eksistenciae na Aloma Compavn. Ljubljana. 1429

Potnika, po Sloveniji dobro vplivenega, s plačo in dnevnici — sprejememo. — Ponudbe pod »Kavčija Din 10.000« na Aloma Compavn. Ljubljana. 1428

Čvrst učencec poštenih staršev se sprejme takoj v trgovino šivalnih strojev in koles. — Ponudbe pod »Učencec 1445« na upravo »Slovenskega Narodae.“

Vsako delo
v pisarni ali kot laborant v lekarni išče absolvent nižje gimnazije. — Ponudbe pod »Vporabljiv 1479« na upravo »Slovenskega Narodae.“

Izučen laborant išče primerne službe v kakem laboratoriju. Nastopi službo lahko takoj. — Ponudbe pod »Laborant/1493« na upravo »Slov. Narodae.“

Iščemo izvrstno kvalificiranega **nadzornika** za visoko napetost in provizijskega **potnika** za elektromaterial in motorje. — »Eline, družba za električno industrijo z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 1/IV. 1498

Prodaj
Štirisežni avto znamke Laurin & Klement, v najboljšem stanju, se ceno proda. — Josip Puh, Ljubljana, Graška ulica 22. 1016

Wanderer-avto, trisedežni, — moderno opremljen, se po ugodni ceni proda. — Tvrdka Henrik Kenda, Ljubljana. 1385

Angleški »Singer« šivalni stroj, popolnoma nov, kabinetna oprema, pet predalov, central Bobbin, ter nova smoking-obleka za srednjo postavo — naprodaj. — Poizve se iz prijaznosti v trgovini Dečman, Sv. Petra cesta 12. 1446

Dve kočiji, dve dir. kason, par srednje-težkih konj in razno konjsko vprego proda po ugodni ceni tvrdka Breznik & Fritsch, trgovina z železino, Ljubljana. — Iščem se kupi po najvišjih dnevnih cenah staro medenino, baker, cink in druge kovine. 1501

Mesečno sobo separirano, mirno, s električno razsvetljavo in vso okrho — išče s 1. marcem ali vsaj 1. aprilom miren gospod. — Ponudbe z navedbo pogojev na upravo »Slov. Narodae. pod »Doktor/1455«.

Krasna soba, velika, parketirana, tapcirana, velik balkon, elektrika, souporaba kopalnice, blizu opere, se odstoji s 1. aprilom t. l. kupcu kompletne hrastove spalnice in diverzne opreme. Ugodno za zakonca. Najemna zmerna. — Ponudbe pod »Direkten najemnik/1478« na upravo »Slov. Narodae.“

Parcela v lepi legi ob kanalizirani cesti pod Tivoljem se proda po Din 35.— za 1 m². — Vprašanja pod »Nakup 35/1394« na upr. »Slov. Narodae.“

Hiše, vile, graščine, gozdi, vodne sile, vele- in mala posestva itd. — naprodaj. — Pojasnila daje: Franc Schantel, konces. realitetna pisarna, Ljubljana, Mostni trg 18/L. 1489

Stara trgovina tik farne cerkve na prometnem kraju se odda v najem. — Vprašanja pod »1500/1485« na upravo »Slov. Narodae.“

Trgovina I iščem trgovino na prometnem kraju na deželi v najem. — Ponudbe pod »Iščem/1483« na upravo »Slov. Narodae.“

Pekarno vzajem v najem pod vsakim pogojem. — Josip Virant, Novi Vodmat št. 171, Mošte pri Ljubljani. 1466

Razno
Družabnik, ki bi osebno sodeloval pri trgovanju podjetju, se išče. — Ponudbe pod: »Merkure na — Aloma Compavn. Ljubljana. 1430

Trapistovski sir po brezkonkurenčnih cenah — nudi Anton Verbič, Ljubljana. — Zastopstvo za Kranjsko: industrija sira »Sanitas« Vinkovci. 1418

Za dojenčke priporočajo strokovnjaki samo »Juvenol«-posipalni prašek; za oslabele otroke samo »Bara«-emulzijo ribjega olja z glicerofosfati. — Pazite strogo na varstvene znamke »Juvenol« in »Bara« ter odklonite odločno vsa tuja namođenila. — Glavno zastopstvo za Slovenijo: »Salus«, d. d., Ljubljana. 1272

Trapistovski sir Ia v brezkonkurenčni kvaliteti nudi v vsaki količini po Din 31.90 za kilogram — Trgovsko podjetje K. Mahorčič, Zagreb, Petrova ulica 35. 955

Državne vrednostne papirje do 200.000 Din išče večja trgovska tvrdka kot depot za državne dobave, proti garanciji in 13% mesečnimi obrestmi. — Odkojnje ponudbe pod: »Ugodno obrestovanje na Aloma Compavn. Ljubljana. 1456

Zidna opeka, normalno in močno žemna, priznana kot najboljša kakovost, se nudi vsako množino po dnevnih cenah: — Zaloga za drobno: Opekarska cesta 18. — R. Smielowski, arhitekt in mestni stavbnik, posestnik opekarnice na Viču. 13252

Preklic. Podpisani preklicujem, da bi bil g. Minkuš leta 1919 postal z organiziranjem stavk nevaren Jugoslaviji, kakor tudi da bi se bil na solunski fronti dokumentiral kot nasprotnik Jugoslaviji. Josip Dobročič. 1474

Znižane cene za otroške vozčke, ki se dobijo direktno v domači tovarni otroških vozčkov in dvokoles — »TRIBUNA«, F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali motorčni stroji in pnevmatike, ter se sprejemajo v polno popravilo za emuliranje in ponikljanje dvokoles, otroški vozčki, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroke. 1480

Inserati v »Malih oglasih« imajo neoporečno velik uspeh v »Slov. Narodae.“

Zastopnik, stannič 20 let v Trstu, v vseh strokah dobro vvečan, več nemške in italijanske korespondence, išče zastopstvo za Trst in Julijsko Benečijo. — Mauro Müller, Trieste, V. Ireneo della Croce No. 6.

Zahtevajte edino le
Ciril in Metodove vžigalice
dobijo se povsod.
Glavni založnik tvrdka
IVAN PERDAN naslednik, Ljubljana.

„VICTORIA“
tvornica dječjih kolic
HEINRICH & LEPPICH, Indija S. R. S.

Proizvada i otpremja tačno samo preprodavcima svoje najnovijih modela prvovrstnih dječjih sportkolic, kolic za sklanjanje, kolic sa krovom, princes kolic, kolic za nftanje, stolca za ležanje, stolca za bolestnice, svakovrstnik dječjih stolca za sklanjanje, holendera, bicikla (trokotoča), kolic za lutke i. t. d. Ilustrovani cjenik na zahtev besplatno.

VELIKA ZALOGA VSEGA
elektrotehničnega materijala
MOTORJEV · SVETILNIH TELES · GRADNJE
ELEKTRARN · INSTALACIJE
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE
LEOPOLD TRATNIK
LJUBLJANA — SV. PETRA CESTA 25.
NA DEBELO! NA DROBNO!